

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра географії та менеджменту туризму

АЛБАНІЯ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ НАПРЯМ ТА ПРОПОЗИЦІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка IV курсу 410 групи

Спеціальності 242 «Туризм»

ОП «Міжнародний туризм»

Ходан Тетяна Дмитрівна

Керівник: к. геогр. н., доцент **Аніпко**

Наталія Петрівна

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №____

від «__» _____ 202_р.

Зав.кафедри _____ д. геогр. н., доцент Король О.Д.

Чернівці – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ.....	7
1.1. Туристичний потенціал країни та його оцінка	7
1.2. Методи дослідження туристичного потенціалу країни	11
РОЗДІЛ II. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АЛБАНІЇ	15
2.1. Передумови розвитку туризму в Албанії.....	15
2.2. Рекреаційно-туристичні ресурси Албанії.....	20
2.2.1. Природні рекреаційно-туристичні ресурси	23
2.2.2 Історико-культурні рекреаційно-туристичні ресурси.....	31
РОЗДІЛ III. МОРСЬКІ КУРОРТИ АЛБАНІЇ	38
3.1. Загальна характеристика морських курортів Албанії	38
3.2. Готельна база Албанії	42
РОЗДІЛ IV. ПРОПОЗИЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ТУРОПЕРАТОРІВ ПО АЛБАНІЇ	48
4.1. Пропозиції екскурсійних турів	48
4.2. Пропозиції готельної бази та транспорту	50
4.3. Аналіз туристичних продуктів українських туроператорів по Албанії.	56
ВИСНОВКИ.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ.....	67

АНОТАЦІЯ

У бакалаврській роботі розкрито туристичний потенціал Албанії як нового туристичного напрямку на українському ринку. Проаналізовано чинники, що впливають на розвиток туризму в країні, зокрема природні ресурси, історико-культурну спадщину, кліматичні та економічні умови. Досліджено основні морські курорти та готельну базу Албанії. Встановлено, що країна має сприятливі умови для розвитку морського, пізнавального та рекреаційного туризму. Проаналізовано пропозиції українських туроператорів щодо турів до Албанії, а також умови транспортування, проживання та типи туристичних продуктів.

Ключові слова: Албанія, туристичний потенціал, курорти, туроператори, готельна база, рекреаційні ресурси, туризм.

ABSTRACT

The bachelor's thesis explores the tourism potential of Albania as a new travel destination on the Ukrainian market. The study analyzes the factors influencing the development of tourism in the country, including natural resources, historical and cultural heritage, climate, and economic conditions. The main seaside resorts and hotel infrastructure of Albania are examined. It is determined that the country has favorable conditions for the development of seaside, cultural, and recreational tourism. The offers of Ukrainian tour operators for trips to Albania, transportation, accommodation, and types of tourism products are analyzed.

Keywords: Albania, tourism potential, resorts, tour operators, hotel infrastructure, recreational resources, tourism.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ **Ходан Т. Д.**

ВСТУП

У сучасних умовах глобалізації та зростання мобільності населення туризм набуває дедалі більшого значення як важливий соціально-економічний сектор, що сприяє розвитку територій, створенню робочих місць, залученню інвестицій, міжкультурному обміну та підвищенню міжнародного іміджу країн. У постпандемічний період особливої актуальності набуває пошук нових туристичних напрямів, які поєднують природну привабливість, культурне багатство, доступність і безпеку. Однією з таких країн є Албанія — туристичний напрям, що стрімко набирає популярності на міжнародному та зокрема українському туристичному ринку.

Албанія вирізняється унікальним поєднанням ресурсів: мальовничі узбережжя Адріатичного та Іонічного морів, численні національні парки, історико-культурна спадщина античності й середньовіччя, гостинність місцевого населення, конкурентоспроможні ціни та динамічний розвиток інфраструктури. Ці фактори формують потужний туристичний потенціал країни, який потребує комплексного дослідження для ефективного просування на українському ринку.

Актуальність теми полягає у зростаючому інтересі українських туристів до нових, нестандартних напрямків відпочинку на тлі зниження доступності традиційних середземноморських дестинацій. У цьому контексті Албанія є перспективним напрямком, що поєднує пляжний, пізнавальний, гастрономічний та екологічний туризм. Проте інформація про країну, її рекреаційні ресурси та туристичну інфраструктуру ще недостатньо представлена в українському науковому та професійному середовищі, що зумовлює потребу у всебічному вивченні її туристичного потенціалу.

Метою роботи є комплексний аналіз туристичного потенціалу Албанії як перспективного напрямку для українських туристів і оцінка можливостей його використання на ринку туристичних послуг України.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- Розкрити теоретичні основи поняття туристичного потенціалу та підходи до його оцінювання;
- Визначити методи дослідження туристичного потенціалу країни;
- Оцінити природні та історико-культурні ресурси Албанії;
- Проаналізувати сучасний стан готельної інфраструктури та морських курортів країни;
- Дослідити пропозиції українських туроператорів щодо турів до Албанії;
- Визначити перспективи розвитку туризму в Албанії з урахуванням потреб українських туристів.

Об'єктом дослідження є туристичний потенціал країни як складна багатокomпонентна система.

Предметом дослідження є туристичний потенціал Албанії та його реалізація через туристичні продукти, що пропонуються українськими туроператорами.

У процесі роботи використано **методи** картографічного аналізу, статистичного узагальнення, експертного оцінювання, порівняльно-географічного аналізу, польових спостережень, контент-аналізу інформаційних туристичних ресурсів, а також елементи SWOT-аналізу для оцінки перспектив розвитку туризму в країні.

Наукова новизна роботи полягає в систематизованому аналізі туристичного потенціалу Албанії з позиції його релевантності для українського туристичного ринку, що до цього часу практично не було об'єктом детального дослідження в національній науковій літературі.

Практичне значення полягає в можливості використання результатів дослідження туроператорами, туристичними агентствами, органами управління туризмом та студентами профільних спеціальностей для розробки туристичних маршрутів, стратегій просування Албанії як

туристичного напрямку в Україні та підготовки професійних кадрів.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

1.1. Туристичний потенціал країни та його оцінка

Туристичний потенціал країни є комплексною характеристикою, яка визначає можливості держави приймати туристів на основі наявних природних, культурних, історичних, соціально-економічних і матеріально-технічних ресурсів. Це поняття включає не лише перелік ресурсів, що можуть бути задіяні у туристичній діяльності, а й рівень їх освоєності, збереженості, доступності та здатності до відтворення. Туристичний потенціал виступає основою формування туристичного продукту, а також є ключовим фактором розвитку національного туризму й привабливості країни на міжнародному туристичному ринку. [47]

Зміст туристичного потенціалу охоплює як природні ресурси — клімат, ландшафти, водні об'єкти, флору й фауну, — так і історико-культурні ресурси, до яких належать пам'ятки, архітектурні об'єкти, музеї, театри, готельна та транспортна інфраструктура. У поєднанні з рівнем розвитку сервісу, маркетингових стратегій і стабільністю внутрішньої ситуації, усі ці елементи формують цілісну систему, що визначає привабливість країни для туристів різного сегмента. Оцінка туристичного потенціалу здійснюється з урахуванням кількох ключових критеріїв, серед яких виділяють рівень розвитку природно-рекреаційних ресурсів, щільність історико-культурних пам'яток, наявність інфраструктури, кількість і якість туристичних послуг, зручність логістики, безпеку перебування, а також ефективність державного управління у сфері туризму. Таке оцінювання може бути як кількісним, так і якісним, з використанням методик бальної, індексної або експертної оцінки.

Наведена нижче таблиця (таблиця 1.1) демонструє основні складові туристичного потенціалу країни та їхній вплив на туристичну активність. [3]

Структура туристичного потенціалу країни

Компонент	Зміст	Вплив на туристичну діяльність
Природні Ресурси	Ландшафти, клімат, водойми, гори, узбережжя	Формують основу рекреаційного туризму
Історико-Культурні	Пам'ятки архітектури, музеї, обряди, традиції	Сприяють розвитку пізнавального туризму
Інфраструктура	Транспорт, готелі, заклади харчування, сервіс	Забезпечує комфортне перебування туристів
Соціально-Економічні	Рівень доходів, ціни, зайнятість у сфері туризму	Визначають доступність туризму для населення
Організаційні Фактори	Туроператори, реклама, державна підтримка	Впливають на просування та ефективність туризму
Безпека і стабільність	Політична, економічна стабільність, рівень Злочинності	Забезпечують довіру і привабливість напрямку

У сучасних умовах конкуренції між туристичними напрямками, держави активно працюють над удосконаленням та підвищенням ефективності використання власного туристичного потенціалу. Це включає модернізацію інфраструктури, розробку нових туристичних маршрутів, покращення якості послуг та просування на міжнародних туристичних виставках. Туристичний потенціал країни також розглядається як ресурс довгострокового економічного зростання, особливо в умовах, коли розвиток туризму є пріоритетом національної стратегії. [22]

Особливу увагу вивченню туристичного потенціалу приділяють

наукові установи, аналітичні центри та державні органи. У багатьох країнах світу регулярно проводяться національні аудити туристичних ресурсів, розробляються цифрові мапи туристичних кластерів, вивчається попит на внутрішньому й зовнішньому ринку, аналізується поведінка туристів. Це дозволяє створювати актуальні туристичні продукти, спрямовані на максимальне використання наявного потенціалу та адаптацію до світових тенденцій.

Для комплексного підходу до вивчення потенціалу доцільно враховувати і соціально-культурну відкритість країни, ступінь збереження традиційної культури, рівень освіти населення, а також мовні бар'єри, які можуть впливати на вибір країни туристом. [14]

Продовжуючи розгляд поняття туристичного потенціалу, варто зосередитися на процесах його формування та взаємозв'язках між окремими елементами. Туристичний потенціал не є сталою категорією, він постійно змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників. До зовнішніх відносять політичну ситуацію в регіоні, міжнародні конфлікти, кліматичні зміни, глобальні епідеміологічні загрози. Внутрішніми чинниками є державна політика у сфері туризму, розвиток інфраструктури, інвестиції в об'єкти туристичного призначення, підготовка кадрів і маркетинг. Співвідношення та динаміка цих чинників безпосередньо впливають на рівень конкурентоспроможності країни на міжнародному туристичному ринку.

Особливе значення має здатність країни адаптувати свої ресурси до різних видів туризму. Наприклад, регіони, багаті на природні ресурси, можуть розвивати екологічний, пригодницький або оздоровчий туризм, а міста з великою кількістю історичних і культурних об'єктів — пізнавальний і культурно-освітній. Оцінка туристичного потенціалу повинна охоплювати всі ці аспекти з урахуванням попиту, який змінюється відповідно до глобальних тенденцій у сфері подорожей і відпочинку. Зростає інтерес до сталого туризму, що враховує екологічний і соціальний вплив на регіон, до гастрономічного туризму, подієвих заходів, а також медичного туризму, що

охоплює оздоровлення, лікування та профілактику.

Для ефективного управління туристичним потенціалом країни важливо проводити порівняльні дослідження. Одним з прикладів є індекси конкурентоспроможності в галузі подорожей і туризму, які складаються міжнародними організаціями на основі великої кількості параметрів. Ці показники допомагають визначити місце країни серед інших, побачити її слабкі та сильні сторони, а також зробити висновки щодо необхідних кроків для розвитку.

У таблиці нижче (таблиця 1.2) подано приклад основних індикаторів, які використовуються для кількісної оцінки туристичного потенціалу країни на міжнародному рівні. [50]

Таблиця 1.2

Ключові індикатори оцінки туристичного потенціалу країн (за методикою ВЕФ)

Індикатор	Характеристика	Вплив на привабливість країни для туристів
Безпека	Рівень загроз, тероризму, злочинності	Визначає ступінь довіри та бажання подорожувати
Охорона здоров'я та санітарні умови	Стан медичних послуг, чистота води, екологія	Сприяє розвитку оздоровчого туризму
Інфраструктура повітряного транспорту	Кількість рейсів, якість аеропортів	Полегшує доступ туристів
Туристична інфраструктура	Готелі, ресторани, центри відпочинку	Визначає комфорт і якість сервісу

Культурні ресурси та участь у міжнародних подіях	Наявність об'єктів ЮНЕСКО, культурних заходів	Підвищує пізнавальний інтерес
Природні ресурси	Гори, моря, озера, заповідники	Основний фактор у розвитку рекреаційного туризму
Конкурентоспроможність цін	Середній рівень витрат на подорожі	Впливає на вибір країни, особливо для туристів із середнім доходом

У сучасному світі інформація про туристичний потенціал країни активно поширюється через цифрові платформи. Національні туристичні організації створюють онлайн-портали, мобільні додатки, віртуальні екскурсії, що дозволяє потенційним туристам ще до поїздки сформувати уявлення про напрям. Активна присутність у цифровому середовищі та ефективна комунікація зі споживачами туристичного продукту дають змогу збільшити кількість туристів та покращити загальний імідж держави. [7]

Дослідження туристичного потенціалу дозволяє країнам не лише залучати нові потоки туристів, а й раціонально розподіляти туристичне навантаження по регіонах, розвивати маловідомі місця, створювати інноваційні продукти й уникати надмірної концентрації у вже популярних локаціях.

1.2. Методи дослідження туристичного потенціалу країни

Дослідження туристичного потенціалу країни – це складний і багатогранний процес, який потребує системного підходу та використання міждисциплінарних методів аналізу. Оцінка такого потенціалу здійснюється з

урахуванням природно-рекреаційних, історико-культурних, соціально-економічних, інфраструктурних і організаційних чинників, що в сукупності формують цілісну туристичну систему. Вибір конкретних методів дослідження визначається цілями та завданнями аналізу, географічними масштабами роботи, а також рівнем доступності статистичних і просторових даних.

Серед основних методів, що застосовуються для вивчення туристичного потенціалу держави, виділяють:

Метод картографічного аналізу.

Передбачає створення та інтерпретацію тематичних карт, які відображають просторове розміщення рекреаційних ресурсів, туристичної інфраструктури, маршрутів, охоронюваних територій тощо. Цей підхід дає змогу візуалізувати просторову структуру туристичних кластерів і визначити райони з високим або недостатньо використаним туристичним потенціалом.

Статистичний метод.

Ґрунтується на аналізі офіційної статистики щодо кількості туристів, обсягів наданих послуг, рівня доходів у туристичному секторі, динаміки відкриття нових об'єктів розміщення, сезонності, середньої тривалості перебування тощо. Метод дає змогу кількісно оцінити ефективність використання туристичних ресурсів і простежити основні тенденції. [39]

Метод експертного оцінювання.

Передбачає залучення фахівців у галузі туризму, географії, економіки та екології для формування якісної оцінки привабливості окремих ресурсів або територій. Експертиза може здійснюватися у формі глибинних інтерв'ю, анкетування або шляхом використання бальної шкали. [56]

Метод польових досліджень.

Включає безпосереднє відвідування туристичних територій із метою спостереження, фотографування, опису об'єктів та збору даних на місцевості. Це дозволяє отримати актуальну інформацію про стан інфраструктури, доступність ресурсів, рівень туристичного навантаження та відповідність

фактичної якості послуг заявленим стандартам.

SWOT-аналіз.

Спрямований на виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, що впливають на розвиток туризму в країні або окремому регіоні. Дає змогу розробити стратегічні підходи до вдосконалення туристичної політики та визначити пріоритетні напрями інвестування. [18]

Метод анкетування та соціологічного опитування.

Використовується для дослідження думок туристів, місцевого населення та працівників туристичної сфери. Завдяки цьому методу можна з'ясувати рівень задоволеності, потреби, очікування, а також проблеми, що виникають під час подорожей, і отримати зворотний зв'язок щодо якості туристичних послуг.

Порівняльно-географічний метод.

Передбачає порівняння туристичного потенціалу досліджуваної країни з відповідними показниками інших держав або регіонів. Це дозволяє оцінити конкурентоспроможність туристичного напрямку на міжнародному ринку, а також виявити унікальні характеристики і перспективи для нішевого позиціонування. [6]

Геоінформаційні технології (ГІС-аналіз).

Сучасний інструмент, який забезпечує інтеграцію просторових і аналітичних даних у єдиному середовищі. Дає можливість здійснювати багаторівневий просторовий аналіз, створювати інтерактивні карти туристичних ресурсів, моделювати потоки туристів та розробляти оптимальні маршрути.

Контент-аналіз туристичних платформ.

Передбачає дослідження відгуків користувачів на сайтах бронювання, туристичних форумах, у соціальних мережах тощо. Дає змогу виявити ключові враження, запити та проблеми мандрівників, а також оцінити імідж країни як туристичного напрямку.

Метод сценарного прогнозування.

Застосовується для оцінки можливих сценаріїв розвитку туризму з урахуванням змін у соціально-економічному середовищі, кліматичних умовах, структурі попиту та обсягах інвестицій. Розробка як оптимістичних, так і песимістичних сценаріїв дозволяє ефективніше планувати розвиток галузі в довгостроковій перспективі. [35]

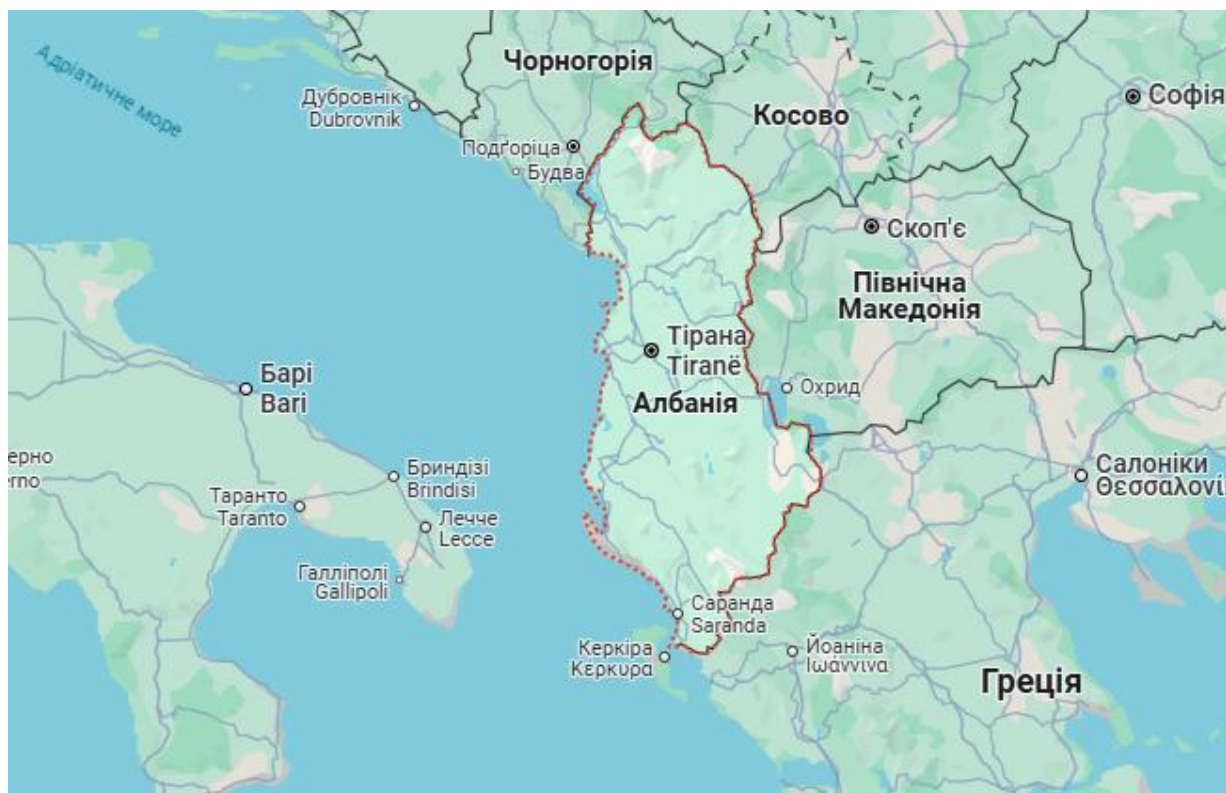
Комплексне застосування зазначених методів дає змогу здійснити всебічний аналіз туристичного потенціалу країни, сформувати об'єктивну оцінку сучасного стану галузі, визначити перспективи її розвитку та надати практичні рекомендації для органів державного управління, туристичних операторів і потенційних інвесторів. Використання науково обґрунтованих підходів є ключовою умовою ефективного управління туристичними ресурсами та забезпечення сталого розвитку територій.

РОЗДІЛ II.

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АЛБАНІЇ

2.1. Передумови розвитку туризму в Албанії

Албанія — країна на південному заході Балканського півострова, яка займає стратегічно вигідне географічне положення між Середземноморським басейном і Центральною Європою. Її територія простягається вздовж узбережжя Адріатичного та Іонічного морів, що забезпечує надзвичайно вигідні умови для розвитку морського та пляжного туризму. Природна краса, гірський рельєф, багата флора й фауна, сприятливий клімат, поєднані з багатою історико-культурною спадщиною, створюють передумови для формування повноцінного туристичного продукту, здатного задовольнити потреби туристів різного профілю.

Рис. 1. Географічне положення Албанії

До ключових факторів, які визначають можливості для розвитку туризму в Албанії, належить географічне розташування країни. Вона межує з

Чорногорією, Косовом, Північною Македонією та Грецією, що сприяє трансбалканському туризму та формуванню міждержавних маршрутів. Близькість до Італії через Адріатичне море також робить Албанію доступною для західноєвропейських мандрівників. Велике значення має і вихід до моря: загальна протяжність морської берегової лінії складає понад 360 кілометрів. Це дозволяє організовувати як масовий пляжний, так і індивідуальний відпочинок у прибережних містах і селищах. [27]

Албанія має м'який середземноморський клімат із теплим літом і помірно вологою зимою. У південних районах країни середньорічна температура становить близько $+16^{\circ}\text{C}$, а в літній період повітря прогрівається до $+30^{\circ}\text{C}$, що ідеально підходить для пляжного сезону. На узбережжі туристичний сезон триває з травня по вересень. У гірських регіонах клімат альпійського типу, що створює умови для розвитку гірського, активного й еко-туризму, а в перспективі — і зимового туризму.

Соціально-економічна ситуація в країні також має значення у формуванні туристичної привабливості. Упродовж останнього десятиліття Албанія демонструє економічне зростання, стабільність внутрішньої політики та активну інтеграцію у міжнародні структури, що сприяє позитивному іміджу на міжнародній арені. У 2014 році країна отримала статус кандидата на вступ до Європейського Союзу, що стимулювало модернізацію інфраструктури, інвестиції в дорожню мережу, готельну справу, зв'язок і транспорт. Це створило сприятливе середовище для туристичного бізнесу.

В останні роки уряд Албанії посилено працює над створенням комфортного середовища для туристів. Стратегічні плани розвитку туризму включають розширення аеропортів, залучення міжнародних авіакомпаній, удосконалення готельного сервісу, підвищення рівня безпеки та екологічності відпочинку. Зменшення візових бар'єрів також стало важливим кроком: для громадян України діє безвізовий режим у період літнього сезону, що значно полегшує доступ до країни.

Крім природних і економічних факторів, важливою передумовою для

розвитку туризму є багата історико-культурна спадщина. На території Албанії збереглися залишки давньогрецьких, римських, візантійських, османських культур, що є основою для розвитку пізнавального туризму. Стародавні міста, фортеці, амфітеатри, церкви, монастирі та мечеті приваблюють туристів, які цікавляться історією, архітектурою та духовною спадщиною. [9]

Зростаюча інвестиційна привабливість туристичної галузі Албанії сприяє появі нових готельних комплексів, реконструкції старих об'єктів, відкриттю ресторанів, кафе, центрів активного відпочинку. Цей процес стимулюється як приватними інвесторами, так і міжнародними організаціями, що сприяє зростанню зайнятості населення у сфері туризму та покращенню якості туристичних послуг.

У зв'язку зі зростанням потоку туристів Албанія дедалі активніше позиціонує себе на європейських туристичних виставках і форумах. [1]

Туристичні агентства країни впроваджують нові технології просування, працюють із платформами онлайн-бронювання, створюють англomовні та багатомовні сайти, що полегшує планування поїздок іноземними туристами.

Усі ці фактори свідчать про те, що Албанія має вагомі передумови для перетворення на один з провідних туристичних напрямків Південно-Східної Європи. У наступному підрозділі буде представлений докладний аналіз рекреаційно-туристичних ресурсів країни, які становлять її основу як туристичного напрямку.

У контексті оцінки передумов розвитку туризму доцільно систематизувати основні фактори, що сприяють активізації туристичної діяльності в Албанії. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти, які саме умови формують привабливість країни для туристичного ринку та як вони можуть бути використані для стратегічного планування розвитку туристичної інфраструктури.

Наведена нижче таблиця (таблиця 2.1) узагальнює ключові передумови, що впливають на розвиток туризму в Албанії, згруповані за категоріями. [58]

Передумови розвитку туризму в Албанії

Категорія	Передумова	Характеристика впливу
Географічні	Вигідне розташування на перетині торгових і туристичних шляхів	Сприяє формуванню багатомаршрутного туризму
	Узбережжя Адріатичного та Іонічного морів	Створює умови для пляжного, круїзного та оздоровчого туризму
Кліматичні	Середземноморський клімат з м'якою зимою та теплим літом	Оптимальний для розвитку літнього морського туризму
Історико-культурні	Багат шарова спадщина (грецька, римська, візантійська, османська)	Основний ресурс для пізнавального туризму
	Об'єкти ЮНЕСКО (Берат, Гірокастра, Бутрінт)	Підвищують престиж і культурну привабливість країни
Економічні	Зростання інвестицій у туризм і готельний бізнес	Сприяє покращенню якості послуг та розширенню вибору
	Ліберальна податкова політика для інвесторів у сфері туризму	Заохочує розвиток інфраструктури
Транспортні	Наявність міжнародних аеропортів (Тирана, Кукс, Вльора)	Полегшує доступ до країни

	Розвиток автодорожньої мережі	Покращує міжкурортне сполучення
Політичні та правові	Безвізовий режим для громадян України в літній період	Збільшує мобільність туристів
	Курс на євроінтеграцію та політичну стабільність	Підвищує довіру іноземних мандрівників
Інформаційно-маркетингові	Розвиток цифрових туристичних платформ	Полегшує бронювання, інформує туристів
	Участь у міжнародних виставках та форумах	Підвищує пізнаваність країни

Албанія сьогодні активно використовує свої переваги для виходу на світовий туристичний ринок. Важливим чинником, що впливає на туристичний потік, є співвідношення «ціна – якість», що залишається одним із найбільш привабливих серед країн Південно-Східної Європи. Албанія пропонує конкурентні ціни на готелі, харчування, транспортні послуги та екскурсії, що робить її доступною навіть для туристів із середнім рівнем доходу. [24]

Особливу увагу приділено морським курортам, які є основною рушійною силою зростання галузі. Прибережні міста Шенджин, Дуррес, Вльора та Саранда щороку приймають десятки тисяч туристів. Уряд країни стимулює розвиток саме прибережного регіону, де інтенсивно ведеться будівництво нових готелів, курортних комплексів, об'єктів сервісу й розваг.

Албанія також робить акцент на диверсифікацію туризму. Уряд активно просуває сільський, гірський, еко- та гастрономічний туризм. Туристам пропонують маршрути через національні парки, етнічні села, виноробні ферми, зони активного відпочинку. Це дозволяє розвантажити популярні локації й активізувати менш розвинені регіони країни, що особливо важливо в умовах сталого розвитку.

Інформаційна відкритість Албанії зростає завдяки інтеграції з цифровими платформами — Booking.com, Airbnb, TripAdvisor, Google Travel. Поява професійних сайтів туристичних агентств англійською, німецькою, італійською мовами забезпечує доступ до необхідної інформації для планування подорожей. [45]

Сукупність цих передумов створює потужну базу для системного розвитку туризму в Албанії, що дозволяє країні конкурувати з іншими туристичними центрами регіону. Наступний підрозділ буде присвячений аналізу конкретних рекреаційно-туристичних ресурсів країни, що є основою для формування туристичного продукту.

2.2. Рекреаційно-туристичні ресурси Албанії

Рекреаційно-туристичні ресурси становлять основу туристичної діяльності країни. Вони включають у себе як природні компоненти, що забезпечують умови для відпочинку та оздоровлення, так і історико-культурні об'єкти, які формують етнографічну, історичну й інфраструктурну привабливість.

Албанія володіє різноманітними ресурсами, що дозволяють розвивати широкий спектр видів туризму: морський, культурно-пізнавальний, екологічний, пригодницький, гастрономічний, гірський і лікувально-оздоровчий. [12]

Ресурси країни мають нерівномірне просторове розміщення, що створює передумови для формування туристичних кластерів. Найбільше зосередження природних рекреаційних ресурсів спостерігається в прибережних регіонах, тоді як історико-культурні пам'ятки зустрічаються по всій території. Гірські масиви, річки, озера, національні парки — усе це забезпечує можливості для розвитку активного та екотуризму. Водночас пам'ятки античної епохи, середньовічна архітектура, етнографічні селища створюють базу для пізнавального туризму.

Нижче подано узагальнення основних груп рекреаційно-туристичних ресурсів Албанії (таблиця 2.2). [33]

Таблиця 2.2

Групи рекреаційно-туристичних ресурсів Албанії

Тип ресурсу	Приклади / Об'єкти	Значення для туризму
Природні	Морське узбережжя (Адріатичне, Іонічне моря), річки, озера, гори	Формування пляжного, оздоровчого, активного туризму
	Національні парки парки: Вальбона, Логара, Преспа	Розвиток екотуризму, трекінгу, спостереження за природою
	Озера Шкодерське, Охридське, Преспанське	Можливості для водного, рибальського, пейзажного Туризму
Історико-культурні	Античні міста Бутрінт, Аполонія, Дуррес	Центри археологічного й пізнавального туризму
	Середньовічні міста Берат і Гірокастра	Об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО
	Монастирі, церкви, мечеті, фортеці	Релігійний, етнокультурний туризм
Ландшафтно-естетичні	Гірські пейзажі Албанських Альп, Рів'єра	Висока привабливість для фото-туризму, релаксації
Етнографічні	Традиційні селища, місцеві ремесла, фестивалі	Розвиток етнотуризму, культурного діалогу

Курортно-інфраструктурні	Готелі, пляжі, ресторани, аквапарки, спа-комплекси	Забезпечують якісний відпочинок і комфорт для туристів

Албанське узбережжя є ключовим ресурсом, що активно експлуатується в рамках літнього пляжного туризму. Адріатичне море відоме своєю спокійною водою, піщаними пляжами та пологим заходом, що є ідеальним для сімей з дітьми. Іонічне узбережжя, навпаки, має скелястий рельєф, глибокі бухти, бірюзову воду й мальовничі пейзажі, що приваблює поціновувачів дикої природи, дайвінгу та морських пригод. [29]

Гірські райони на півночі країни (Албанські Альпи) — ще один значущий рекреаційний ресурс. Тут активно розвивається пішохідний туризм, екскурсії по природних заповідниках, кемпінг. Вальбона і Тет, два головних національних парки, приваблюють туристів своєю незайманою природою, річками, озерами та можливістю організовувати екологічно безпечні маршрути.

Велике значення для розвитку туризму мають національні парки. В Албанії функціонує 15 національних парків, серед яких найбільш відвідувані — Логара, Дрілон, Дайті, Карабурун-Сазан. У цих зонах створені умови для пішохідних маршрутів, спостереження за флорою і фауною, екскурсій з гідом, а також пікніків.

Важливо також відзначити термальні джерела, зокрема Бенья в районі Пермет. Вони є перспективними об'єктами для розвитку оздоровчого туризму та спа-послуг.

Історико-культурна складова становить не менш вагому частину туристичного потенціалу. Археологічна зона Бутрінт, включена до списку ЮНЕСКО, демонструє унікальне поєднання культур: грецької, римської, візантійської та османської. Міста Берат і Гірокастра також внесені до світової спадщини й вражають традиційною архітектурою та автентичними

міськими ландшафтами.

Традиційні ремесла, місцеві кухні, фольклорні фестивалі — все це формує етнографічний ресурс країни, який можна ефективно поєднувати з основними видами туризму. Албанська кухня з її поєднанням середземноморських, балканських і східних елементів є вагомим фактором гастрономічного туризму. [42]

Усі згадані ресурси створюють потужний фундамент для туристичної спеціалізації Албанії. У наступних підрозділах буде розглянуто поділ рекреаційно-туристичних ресурсів на природні й історико-культурні, а також особливості їхнього використання в різних регіонах країни.

2.2.1. Природні рекреаційно-туристичні ресурси

Природні ресурси Албанії мають величезний рекреаційний потенціал, що забезпечує основу для формування багатьох видів туризму. Вигідне географічне положення на стику гірської та морської зон дозволяє країні поєднувати ресурси різного типу — морські, гірські, водні, кліматичні й ландшафтні. Таке поєднання робить Албанію унікальним напрямком, придатним як для масового відпочинку, так і для індивідуальних туристичних практик. [2]

Берегова лінія Албанії простягається на понад 360 кілометрів, охоплюючи дві морські зони — Адріатичну і Іонічну. Узбережжя Адріатичного моря більш мілководне, з широкими піщаними пляжами, що особливо зручно для сімейного відпочинку. Тут розташовані популярні курорти Дуррес, Вльора, Шенджин, які вже мають розвинену готельну інфраструктуру.

Іонічне море має глибші води, скелясті береги, вузькі бухти та мальовничі пейзажі. Найбільш відомими курортами тут є Саранда, Ксаміль і Хімара. [21]

Чистота води, природна дикість узбережжя, прозорість моря створюють

умови для розвитку дайвінгу, снорклінгу та яхтингу.

Албанські Альпи, розташовані на півночі країни, формують інший тип рекреаційних ресурсів — гірські. Висоти цих гір досягають понад 2 600 метрів над рівнем моря. Найпопулярнішими серед туристів є райони Тет і Вальбона, де створено національні парки та розміщено екомаршрути для трекінгу. Ці території придатні для розвитку пригодницького, екологічного й фототуризму. Гірські маршрути користуються популярністю серед іноземних мандрівників, які шукають автентичний досвід, тишу, незайману природу та можливість спілкування з місцевими громадами. [16]

Водні ресурси країни представлені численними річками, озерами та водоспадами. Найбільші озера — Шкодерське, Преспанське, Охридське — розташовані на кордонах з іншими балканськими країнами. Вони є не лише природними перлинами, а й базою для розвитку рибальства, водного туризму, спостереження за птахами, активного відпочинку. Річки Дрін, Вьоса, Семані мають рекреаційне значення і використовуються для рафтингу та сплавів.

Клімат Албанії сприятливий для цілорічного туризму. У приморських районах переважає середземноморський клімат із жарким сухим літом та м'якою зимою, у горах — альпійський клімат з прохолодним літом і можливістю розвитку зимових видів спорту, хоча ця ніша поки що не набула широкого розповсюдження через слабку інфраструктуру.

Водночас, це створює перспективи для подальших інвестицій у розвиток гірськолижних курортів.

Також варто відзначити природно-лікувальні ресурси, зокрема термальні джерела, які використовуються для оздоровлення. Найвідомішими є гарячі джерела в районі Пермет (Бенья), що мають високий потенціал для розвитку медичного туризму, будівництва термальних центрів та спа-комплексів.

Нижче подано таблицю (таблиця 2.3), що ілюструє основні природні рекреаційні ресурси Албанії з короткою характеристикою кожного. [36]

Основні природні рекреаційні ресурси Албанії

Тип ресурсу	Об'єкти / Райони	Туристичне значення
Морське узбережжя	Дуррес, Вльора, Саранда, Ксаміль	Пляжний, сімейний, морський туризм
Гірські масиви	Тет, Вальбона, Проклетіє	Трекінг, еко-туризм, пригодницький туризм
Озера	Шкодерське, Охридське, Преспанське	Рибальство, екотуризм, активний відпочинок
Річки	Дрін, Вьоса, Семані	Рафтинг, водний спорт, природні екскурсії
Національні парки	Логара, Дайті, Вальбона, Карабурун-Сазан	Пішохідні маршрути, спостереження за природою, кемпінг
Гарячі джерела	Бенья (Пермет)	Медичний, оздоровчий туризм
Кліматичні умови	Середземноморський і альпійський клімат	Пляжний, гірський, сезонний туризм

Природні ресурси Албанії є різноманітними та слабо експлуатованими в порівнянні з іншими середземноморськими країнами, що створює унікальну можливість для сталого розвитку туризму на основі екологічно збалансованого використання природних благ.

Продовжуючи розгляд природних ресурсів Албанії, варто звернути увагу на унікальне поєднання географічних зон, що сприяє формуванню мікрокліматів, придатних для різних видів рекреаційної діяльності.

Наприклад, у межах невеликої відстані можна переміститися з

субтропічного морського узбережжя до високогірної долини, що дозволяє туристам поєднувати пасивний відпочинок із активним дозвіллям. [59]

Унікальною особливістю албанського природного середовища є велика кількість недоторканих територій, що не зазнали значного антропогенного впливу. Це створює виняткові умови для організації зеленого туризму, кемпінгів, піших маршрутів у дикій природі, орнітологічних спостережень. Туристи, які прагнуть спокою та відновлення в гармонії з природою, все частіше обирають саме Албанію як альтернативу переповненим та комерціалізованим середземноморським курортам.

До таких зон належать, зокрема, національні парки «Логара» та «Дайті». У парку Логара, що розташований на південному заході країни, поєднуються високогірні ландшафти з морським узбережжям. Тут створено екостежки, оглядові майданчики, проводяться польоти на парашуті та велосипедні маршрути. Парк «Дайті», розташований біля столиці, є популярним місцем серед туристів, які шукають відпочинок на природі безпосередньо поруч із містом. Доступ до нього спрощується наявністю канатної дороги.

Окремо варто відзначити узбережжя Албанської Рив'єри — регіону, який за своєю красою, водною прозорістю та природною автентичністю не поступається відомим середземноморським напрямкам. [5]

Наймальовничішими вважаються пляжі Ксаміля, Дермі, Яле, Борш, які мають значний туристичний потенціал. Частина цих територій усе ще не зазнала масового забудовування, що дозволяє зберігати автентичність регіону.

Інтерес викликають також карстові утворення, печери, ущелини, які мають потенціал для розвитку спелеотуризму. Наприклад, «Блакитне око» — унікальне карстове джерело з прозорою бірюзовою водою — є популярним місцем екскурсій, фототурів та природних прогулянок. Це джерело розташоване біля Саранди, на півдні країни, і вважається одним із найкрасивіших гідрологічних об'єктів у регіоні. [28]

Показовим є також збереження багатой флори й фауни, зокрема в гірських та озерних регіонах. У заповідниках і парках мешкає велика кількість ендемічних та рідкісних видів птахів, ссавців, рептилій. Це створює можливість для розвитку наукового, навчального й екологічного туризму.

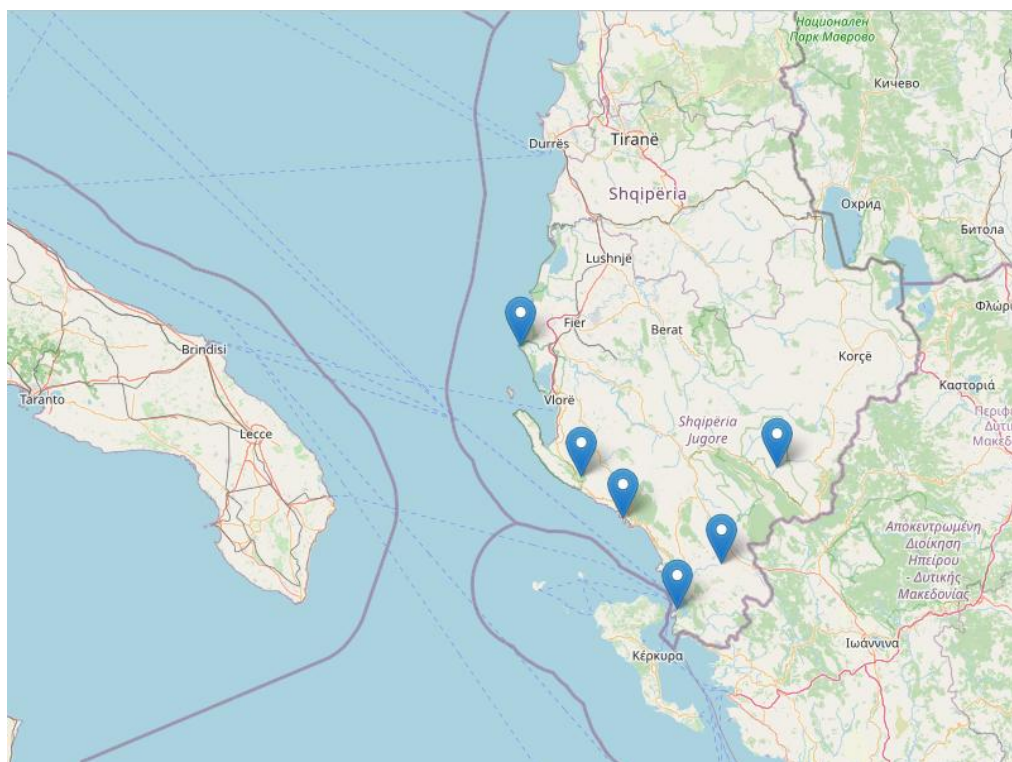
Нижче подано розширену таблицю природних туристичних об'єктів, які мають велике значення в структурі рекреаційного потенціалу Албанії. [8] Деякі з туристичних об'єктів таблиці 2.4 наведено в додатках (Додаток А). На рис. 1 зображено картосхему ключових природних туристичних об'єктів Албанії.

Таблиця 2.4

Ключові природні туристичні об'єкти Албанії

Назва об'єкта	Тип ресурсу	Розташування	Туристичне використання
Узбережжя Ксаміля	Морський берег	Південь, Іонічне море	Пляжний відпочинок, снорклінг, екскурсії
Національний парк Логара	Гірсько-лісовий парк	Південний захід	Трекінг, кемпінг, оглядові майданчики
«Блакитне око»	Карстове джерело	Район Саранди	Екотуризм, природні екскурсії, фототуризм
Озеро Шкодерське	Озеро, природний резерват	Північ країни	Рибальство, спостереження за птахами, активний туризм
Річка Вьоса	Гірська річка	Центральна Албанія	Рафтинг, екотуризм, національний парк

Альпи (Проклетіє)	Гірський масив	Північ	Піші маршрути, пригодницький туризм, кемпінг
Гарячі джерела Бенья	Мінеральні води	Район Пермет	Медичний, оздоровчий туризм
Албанська Рив'єра	Узбережжя, кліматичні умови	Вся південна прибережна зона	Комплексний літній туризм, гастрономія, розваги

Рис. 2. Картосхема ключових природних туристичних об'єктів Албанії

Природні ресурси Албанії, незважаючи на їхню високу якість і унікальність, залишаються в значній мірі недослідженими та нерозкритими для масового споживача. Це відкриває широкі перспективи для розвитку інноваційних туристичних продуктів, екологічно збалансованих маршрутів, спеціалізованих турів і активного включення Албанії до глобальних

екотуристичних програм.

Природні ресурси Албанії мають не лише рекреаційне, а й значне естетичне, екологічне та оздоровче значення. Особливе місце серед них посідають природно-заповідні території — національні парки, заповідники, охоронювані ландшафтні зони, які охоплюють майже 13% території країни. Це свідчить про прагнення держави зберігати біорізноманіття та створювати екологічно збалансовану туристичну інфраструктуру. [26]

Унікальним є національний парк Карабурун-Сазан, розташований на однойменному півострові та острові в Іонічному морі. Він включає морську частину та прибережні зони й вважається одним із найбільш перспективних для розвитку морського екотуризму. Туристи мають змогу побачити підводні печери, скелі, незаймані пляжі та місця гніздування птахів. У цих районах заборонене масове будівництво, що дозволяє зберегти природну екосистему.

Низка природних пам'яток також має духовне та символічне значення для місцевого населення. Наприклад, гора Томорі, що є однією з найвищих вершин країни, вважається священною серед албанців і є місцем паломництва. Це створює унікальне поєднання релігійного, природного та культурного туризму. [52]

Крім великих об'єктів природного значення, в Албанії існують десятки менш відомих, але не менш цінних природних локацій, які поступово інтегруються в локальні туристичні маршрути. До них належать каньйони Осумі та Ленгі, водоспад Грікас, озеро Коман, ущелина Шала та печера Пелумба. Всі ці об'єкти користуються популярністю серед європейських мандрівників, які прагнуть автентичності та унікальних природних вражень.

У країні активно розвиваються формати «slow tourism» — повільного туризму, коли мандрівники залишаються в одній локації протягом декількох днів, вивчаючи її природу, культуру та взаємодіючи з місцевими жителями. Природні ресурси ідеально підходять для такого типу подорожей, оскільки дозволяють туристу повністю зануритися в ландшафт, клімат, ритм життя та автентичну природу регіону.

Щоб детальніше охарактеризувати різноманіття природних ресурсів Албанії, доцільно представити розширену таблицю (таблиця 2.5) за категоріями природного середовища. [53]

Таблиця 2.5

Категоризація природних ресурсів Албанії за типом середовища

Категорія середовища	Приклади об'єктів	Основні види туризму, що розвиваються
Морське середовище	Узбережжя Саранди, Ксаміля, Дермі, Вльори	Пляжний, морський, дайвінг, снорклінг, круїзний
Гірське середовище	Албанські Альпи, гора Томорі	Трекінг, кемпінг, пригодницький, етнотуризм
Озерно-річкове середовище	Охридське озеро, річка Вьоса, озеро Коман	Рафтинг, каякінг, риболовля, фототуризм, кемпінг
Печери, каньйони	Каньйон Осумі, печера Пелумба, ущелина Шала	Екстремальний, спелеотуризм, екскурсійний
Естетичні ландшафти	Албанська Рив'єра, нац. парк Логара, Грікас	Екотуризм, фототуризм, романтичний
Термальні джерела	Гарячі джерела Бенья (Пермет)	Медичний, спа-туризм, оздоровчий
Екологічні зони	Карабурун-Сазан, Вальбона, Преспа	Природоохоронний, науковий, освітній

Сукупність природних ресурсів Албанії є не просто базою для туристичної діяльності, а національним багатством, що за умови правильного управління може перетворити країну на приклад збалансованого туризму в Європі. Природа в Албанії не обслуговує туризм, а формує його філософію — через автентичність, простоту, гармонію з середовищем.

2.2.2 Історико-культурні рекреаційно-туристичні ресурси

Історико-культурні туристичні ресурси є невіддільною частиною туристичного потенціалу Албанії. Вони включають архітектурні пам'ятки, історико-культурні об'єкти, музеї, культові споруди, готельно-ресторанну інфраструктуру, транспортну систему, заклади розваг та всі інші історико-культурні об'єкти, які можуть використовуватися з туристичною метою.

У контексті туризму ці ресурси виконують не лише функцію обслуговування, а й несуть змістове навантаження — формують образ країни, її ідентичність, привабливість, унікальність і туристичний досвід.

Албанія є носієм багатовікової історії, що відобразилася в численних археологічних, архітектурних та культурних пам'ятках. Один із найвідоміших історичних об'єктів — античне місто Бутрінт, яке входить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Це добре збережене археологічне поселення, що охоплює періоди грецької, римської, візантійської та османської культур. Тут збереглися амфітеатр, базиліки, фортечні мури, терми та мозаїки. Відвідування Бутрінта є популярним екскурсійним напрямом, особливо серед туристів, які відпочивають на південному узбережжі. [32]

Не менш значущими є міста Берат і Гірокастра — об'єкти ЮНЕСКО, що вражають збереженою архітектурою османської епохи. Берат, відомий як «місто тисячі вікон», розташований на схилі пагорба з традиційними білими будинками, що ніби «дивляться» на річку. Гірокастра — місто- музей під відкритим небом, де збереглися кам'яні будинки, вузькі вулички, фортеця та

музеї. Ці міста формують ядро пізнавального та культурного туризму в Албанії.

Албанія також багата на культові споруди: старовинні православні та католицькі церкви, мечеті, монастирі, які мають високу історичну та архітектурну цінність. Найвідомішими є Монастир Ардениці, церква святого Миколая в Перметі, Ет'Хем-Бей мечеть у Тирані. Вони приваблюють не лише релігійних паломників, а й поціновувачів архітектури, мистецтва й духовної спадщини. [49]

Готельно-ресторанна інфраструктура є важливою складовою історико-культурних ресурсів. За останнє десятиліття спостерігається активний ріст будівництва нових готелів, апартаментів, вілл, гестхаусів. Найвищу концентрацію готельної бази мають прибережні міста — Дуррес, Вльора, Саранда, Ксаміль. Крім того, популярними є сімейні гостьові будинки у гірських районах (Тет, Вальбона), які пропонують туристам автентичний досвід перебування в албанській сільській місцевості.

Транспортна інфраструктура Албанії динамічно розвивається: покращуються автошляхи, модернізуються аеропорти, зокрема в Тирані, Вльорі та Куксі. Розширюється автобусна мережа між містами, популяризуються трансфери від туроператорів. Функціонує міжнародний поромний зв'язок із Італією та Грецією, що дозволяє туристам приїжджати морем. [4]

Албанія також приділяє увагу розважальній сфері: працюють аквапарки, нічні клуби, казино, концертні майданчики, кінотеатри під відкритим небом, що підвищує привабливість курортних зон для молоді та туристів, орієнтованих на активне дозвілля.

Нижче подано таблицю (таблиця 2.6) з прикладами основних історико-культурних ресурсів у туристичних регіонах Албанії. Деякі з об'єктів наведено в додатках (Додаток Б).

Таблиця 2.6

Основні історико-культурні туристичні ресурси Албанії

Категорія ресурсу	Приклади об'єктів	Розташування	Значення для туризму
Археологічні пам'ятки	Бутрінт, Аполонія, Аманти	Південь, центр	Історико-пізнавальний туризм
Архітектура та міська спадщина	Міста Берат, Гірокастра, Круя	Центральна і південна частини	Культурний, етнотуризм
Релігійні споруди	Арденицький монастир, мечеть Ет'Хем-Бей, церква Леші	Різні регіони	Релігійний, культурно-
Музеї	Етнографічні музеї, музей Тирани.	Тирана, Шкодер, Круя	Освітній, тематичний туризм
Готельна інфраструктура	Готелі 3–5*, вілли, гестхауси	Узбережжя, Тирана, Альпи	Пляжний, сімейний, еко-туризм
Ресторани, кафе, бари	Традиційна кухня, морепродукти, винні підвали	Усі регіони	Гастрономічний туризм

Транспортна інфраструктура	Аеропорти, поромы, автобусні мережі	Вся країна	Мобільність туристів, логістика турів
Розважальні заклади	Нічні клуби, аквапарки, фестивалі, культурні події	Вльора, Тирана, Саранда	Молодіжний, івент-туризм

Історико-культурні ресурси Албанії продовжують розвиватися у напрямку відповідності європейським стандартам якості. Це сприяє зростанню міжнародної конкурентоспроможності країни на туристичному ринку. Збереження архітектурної спадщини, розвиток інфраструктури й відкритість до іноземного інвестора — це основні орієнтири, які забезпечують зростання туристичного потоку.

У поєднанні з природними ресурсами, історико-культурні об'єкти формують комплексний туристичний продукт, що дозволяє Албанії успішно розвиватися як різнопрофільний туристичний напрям.

Продовжуючи розгляд історико-культурних рекреаційно-туристичних ресурсів Албанії, слід окремо зупинитися на особливостях сучасного урбаністичного середовища, яке значною мірою впливає на туристичне враження та рівень задоволеності від подорожі. Сучасні албанські міста поєднують історичну забудову з новітніми архітектурними рішеннями, що створює контраст між традицією та модернізмом. Особливо яскраво це помітно в столиці країни — Тирані, яка є не лише адміністративним і діловим, а й туристичним центром. У Тирані активно розвиваються нові райони, будуються сучасні готелі, торгові центри, бізнес-хаби, але при цьому зберігається історичне ядро міста, зокрема площа Скандербєга, мечеть Ет'Хем-Бей, Національний музей. [19]

Важливою складовою історико-культурних туристичних ресурсів є індустрія відпочинку та розваг. У популярних курортних регіонах (Дуррес,

Саранда, Вльора, Ксаміль) активно функціонують нічні клуби, пляжні бари, концертні сцени просто неба. Молодіжний туризм стає дедалі популярнішим, зокрема серед туристів із Західної Європи, що шукають недорогий, але насичений відпочинок. Поширюються музичні фестивалі, серед яких вирізняється «Kala Festival» у Дермі — міжнародна подія, що щороку приваблює тисячі туристів.

Не менш значущими є ресурси, пов'язані з розвитком тематичних турів: гастрономічного, винного, ремісничого, фототуризму. В регіонах

Гірокастри, Корчі, Шкодера організовуються майстер-класи з кераміки, ткацтва, кулінарії, що дозволяє туристам долучитися до місцевої культури. Це сприяє популяризації так званого «досвідного туризму», орієнтованого не лише на споглядання, а й на активну участь мандрівника в житті місцевої громади.

У рамках розвитку туристичної сфери активно впроваджується концепція сталого туризму. Створюються екологічні готелі, які використовують відновлювані джерела енергії, локальні продукти, сортують відходи та дотримуються принципів «зеленого будівництва». У деяких регіонах (зокрема в Альпах) діють обмеження на автотранспорт, що стимулює розвиток пішохідного, велосипедного та кінного туризму. [25]

Сучасна система туристичних послуг в Албанії не обмежується лише проживанням та харчуванням. Розвивається інфраструктура wellness і spa-сегменту: у курортних готелях відкриваються центри релаксації, фітнес-зали, сауни, басейни, а також проводяться йога-тури, детокс-програми, ретрити на природі. Це свідчить про поступове орієнтування країни на високосегментний туристичний ринок.

Значна роль у формуванні позитивного туристичного іміджу належить системі туристичного сервісу. Підготовка персоналу в готельно-ресторанній галузі набуває дедалі професійнішого рівня, що забезпечується завдяки партнерствам з міжнародними освітніми установами, участі в програмах ЄС (наприклад, Erasmus+) та внутрішньому державному фінансуванню

туристичної освіти. Сервіс у готелях, ресторанах, туристичних офісах поступово наближається до європейських стандартів, що дозволяє підвищити рівень задоволеності туристів і створити основу для повторного візиту. [23]

Нижче подано ще одну таблицю (таблиця 2.7), яка деталізує найактуальніші тенденції в розвитку історико-культурних туристичних ресурсів у різних сегментах:

Таблиця 2.7

Актуальні тенденції розвитку історико-культурних туристичних ресурсів в Албанії

Сегмент	Сучасні тенденції	Очікуваний ефект
Урбаністичне середовище	Збереження історичної забудови + сучасна архітектура	Підвищення привабливості міст, формування візуального іміджу
Молодіжний туризм	Фестивалі, нічні клуби, музичні події	Активізація приїзду молоді, розвиток нічної економіки
Гастрономія	Локальна кухня, кулінарні тури, дегустації	Просування національного бренду через їжу
Досвідний (experience) туризм	Майстер-класи, ремесла, культурна взаємодія з місцевим населенням	Залучення індивідуальних туристів, розвиток креативного туризму
Спа і wellness	Йога-тури, термальні джерела, програми оздоровлення	Формування медико оздоровчого туризму
Сервісна підготовка кадрів	Професійні курси, іноземні стажування	Підвищення якості обслуговування

Екологічна орієнтація	Сталий туризм, «зелені» готелі, обмеження транспорту	Формування іміджу екоорієнтованої країни

Підсумовуючи аналіз, можна зробити висновок, що історико-культурні туристичні ресурси Албанії стрімко розвиваються в напрямку інтеграції зі світовими стандартами якості, інновацій та екоорієнтованості. Їхній потенціал ще не вичерпано, і при належному управлінні, просуванні та інвестуванні вони здатні перетворити Албанію на один з провідних туристичних центрів Південно-Східної Європи.

РОЗДІЛ III.

МОРСЬКІ КУРОРТИ АЛБАНІЇ

3.1. Загальна характеристика морських курортів Албанії

Морські курорти Албанії є основним елементом національного туристичного продукту та відіграють вирішальну роль у формуванні туристичної привабливості країни. Вони приваблюють щороку тисячі туристів не лише з країн Балканського регіону, а й з Європи, зокрема з Італії, Німеччини, Польщі, Великої Британії та України. Пляжний відпочинок в Албанії поєднує доступність, гарну якість обслуговування, чисте море, сприятливий клімат, відносно невисокі ціни та автентичну атмосферу, яка збереглася завдяки порівняно пізньому туристичному відкриттю країни.

Клімат на узбережжі середземноморський: м'яка зима й тепле, сухе літо, що триває з травня до жовтня. Середня температура повітря в літній період становить +28–32 °С, температура морської води — +24–27 °С. Ці кліматичні умови сприяють продовженню туристичного сезону, що є додатковим фактором привабливості для іноземних туристів.

Курортна мережа Албанії охоплює два морських узбережжя — Адріатичне та Іонічне. Адріатичне узбережжя характеризується широкими піщаними пляжами, мілководдям і теплими, спокійними водами, що робить його ідеальним для сімейного відпочинку з дітьми. Тут розташовані найбільші й найрозвинутіші курортні центри — Дуррес, Вльора, Шенджин, Голем. [17]

Іонічне узбережжя, своєю чергою, вирізняється більш скелястим рельєфом, бірюзовою прозорою водою, вузькими бухтами та захопливими краєвидами. Найвідоміші курорти цього регіону — Саранда, Ксаміль, Дермі, Хімара. [10]

Дуррес — найбільше курортне місто країни, що розташоване на західному узбережжі та водночас є головним портом Албанії. Завдяки своєму

розташуванню всього за 40 кілометрів від столиці, Дуррес має зручне транспортне сполучення та велику готельну базу. Пляжі Дурреса відзначаються широкими смугами піску, плавним входом у воду, що робить їх придатними для сімейного відпочинку. Місто поєднує пляжний відпочинок із культурними пам'ятками, зокрема римським амфітеатром, візантійськими мурами, археологічним музеєм.

Саранда — перлина Іонічного узбережжя, розташована неподалік від грецького острова Корфу. Місто має чудові умови для морського туризму, зокрема дайвінгу, морських прогулянок і яхтингу. Саме звідси зручно дістатися до археологічного комплексу Бутрінт, що входить до спадщини ЮНЕСКО. Високий туристичний сезон у Саранді триває з червня до середини вересня.

Ксаміль — невелике курортне селище на півдні країни, відоме своїми райськими пляжами, білим піском, бірюзовою водою й невеликими островами, до яких можна дістатися вплав або на човні. Курорт орієнтований на індивідуальний відпочинок, має компактну забудову, великий вибір апартаментів і гостьових будинків, популярний серед молоді та пар.

Вльора — ще одне важливе курортне місто, яке водночас є портом і центром морських перевезень. Особливість Вльори полягає в тому, що саме тут зустрічаються води Адріатичного та Іонічного морів, що створює унікальні природні умови. Останніми роками місто переживає активне оновлення інфраструктури: будується новий аеропорт, відкриваються великі готелі, розвивається набережна. [11]

Дермі та Хімара — курорти Іонічного узбережжя, які мають унікальну природну красу, численні бухти, скелі, чисту воду. Ці локації менш комерціалізовані, більш автентичні, з мінімальним втручанням у природу, що робить їх привабливими для прихильників екологічного туризму, кемпінгу, відпочинку наодинці з природою.

Шенджин — північний курорт Адріатики, який популярний серед албанців та туристів із сусідніх країн. Курорт має довгий піщаний пляж,

соснові насадження вздовж узбережжя, зручний доступ із території Чорногорії та Косова. [43]

До перспективних курортних зон також належать Голем і Орікум. Голем розташований поблизу Дурреса та є одним з найпопулярніших пляжних напрямів для масового туризму, з великою кількістю готелів, ресторанів і нічних клубів. Пляжі тут піщані, з пологим заходом у воду, що зручно для сімей із дітьми. Орікум, розташований на південь від Вльори, активно розвивається як нова прибережна зона з інфраструктурою, орієнтованою на екотуризм і яхтинг. Поряд з Орікумом розташована лагуна Нарта — природна зона з великою кількістю птахів, яка приваблює прихильників орнітологічного та фототуризму.

Для порівняльного аналізу основних морських курортів Албанії доцільно навести таблицю (таблиця 3.1), в якій узагальнено основні характеристики, що впливають на вибір туристами конкретного напрямку. Картосхему із морськими курортами Албанії, що описані в таблиці 3.1, наведено в додатках (Додаток В).

Таблиця 3.1

Основні морські курорти Албанії: порівняльна характеристика

Курорт	Узбережжя	Тип пляжу	Особливості	Цільова аудиторія
Дуррес	Адріатичне	Пісок, мілководд я	Найбільший курорт, близько до Тирани	Родини з дітьми, масовий туризм

Саранда	Іонічне	Галька, бухти	Поруч Бутрінт, морські екскурсії	Пляжний і пізнавальний туризм
Ксаміль	Іонічне	Білий пісок	Бірюзова вода, острови	Молодь, пари, фототуризм
Вльора	Перехідне (Адріатика/Іоніка)	Пісок і галька	Розвиток інфраструктури, порт	Різні категорії туристів
Хімара	Іонічне	Скелясті бухти	Автентичність, природні ландшафти	Туристи-індивідуали, еко-туризм
Дермі	Іонічне	Галька, скелі	Фестивалі, нічне життя	Молодь, активний відпочинок
Шенджин	Адріатичне	Пісок	Тихий, сосновий ліс, сімейний відпочинок	Родини, локальні туристи
Голем	Адріатичне	Пісок	Масовий курорт, розвинена інфраструктура	Сім'ї, молодь, групові тури
Орікум	Адріатичне / перехідне	Пісок, лагуна	Сусідство з природним парком, яхтинг, тиша	Природолюбителі, еко-туризм, яхт-туристи

Морські курорти є одним із рушіїв економіки південних і західних

регіонів Албанії. Туризм сприяє зайнятості населення, розширенню сфери обслуговування, збільшенню податкових надходжень до місцевих бюджетів.

За оцінками Міністерства туризму Албанії, у 2023 році морські курорти країни прийняли понад 7 мільйонів туристів. Серед них переважають громадяни країн ЄС, Балканського регіону, а також Туреччини та України.

Завдяки конкурентним цінам (у порівнянні з Грецією або Італією) та постійному вдосконаленню інфраструктури, Албанія зміцнює свої позиції як привабливий напрям для середньо- та бюджетного сегментів ринку. Морські курорти Албанії сьогодні становлять основу її міжнародного туристичного іміджу. Завдяки природним умовам, поєднаним з розвитком готельної та розважальної інфраструктури, вони приваблюють туристів із різними потребами, стилем подорожей і рівнем доходу. Курортний сегмент країни має високий потенціал для подальшого зростання, особливо в умовах розширення авіасполучень, удосконалення сервісу й орієнтації на якісний туристичний продукт.

3.2. Готельна база Албанії

Готельна база Албанії є важливою складовою туристичної інфраструктури країни. Вона активно розвивається, адаптуючись до потреб різних категорій туристів: від бюджетних мандрівників до гостей, які віддають перевагу високому рівню сервісу. За останнє десятиліття готельний сектор зазнав суттєвих змін — зросла кількість готельних об'єктів, підвищилась якість послуг, з'явилися заклади міжнародних готельних мереж. [38]

Паралельно активно розвивається сегмент апартаментів, гостьових будинків та бутик-готелів.

Готелі в Албанії представлені в різних категоріях — від 1 до 5 зірок. Найбільшу частку ринку складають 3- та 4-зіркові готелі, які забезпечують

оптимальне співвідношення ціни та якості. У курортних зонах — Саранді, Дурресі, Ксамілі, Вльорі — готельна інфраструктура представлена як великими курортними комплексами, так і приватними віллами, гостьовими будинками, що працюють за принципом сімейного сервісу. Це створює широкий вибір для туристів з різними запитами та бюджетом. [41]

У прибережних регіонах поширеною є концепція відпочинку в апарт-готелях. Вони пропонують номери з міні-кухнями, балконами, видом на море, що ідеально підходить для тривалого відпочинку або для сімей з дітьми. Часто такі заклади не мають офіційної "зірковості", однак забезпечують якісний сервіс на рівні 3–4 зірок. У сільських та гірських районах популярністю користуються еко-готелі та гостьові будинки, які пропонують унікальний досвід проживання в автентичному середовищі — з традиційними інтер'єрами, місцевою кухнею та персоналізованим обслуговуванням.

У великих містах — Тирані, Шкодері, Дурресі — функціонують готелі міжнародного класу, такі як **Hilton Garden Inn**, **Maritim Plaza**, **Mak Albania**, які орієнтовані як на туристів, так і на ділових мандрівників. У них діють сучасні конференц-зали, ресторани, фітнес-центри, басейни, СПА-зони, бізнес-центри. Багато з цих готелів сертифіковані за міжнародними стандартами якості, що позитивно впливає на загальний імідж країни. [20]

У Саранді та Ксамілі, де простежується високий сезонний попит, зростає кількість бутик-готелів з тематичним дизайном, орієнтованих на молодь та пари. У Вльорі й Дурресі дедалі більше з'являється курортних комплексів, які працюють за системою all-inclusive. Окрему нішу займають апарт-готелі з приватними кухнями, що орієнтовані на туристів із дітьми або тих, хто подорожує на тривалий період.

У контексті екологізації туризму в Албанії починають діяти "зелені" готелі — об'єкти, сертифіковані за системами енергоефективності (типу EU Ecolabel або Green Key). Вони використовують сонячну енергію, локальні продукти, системи вторинного використання води. Подібні готелі з'являються у Вльорі, Логарі, Гірокастрі та на узбережжі Рив'єри.

Сервіс у більшості албанських готелів розвивається динамічно. Все більше закладів впроваджують онлайн-системи бронювання, працюють через міжнародні платформи (Booking, Airbnb), пропонують трансфер з аеропорту, організовують екскурсії, забезпечують вільний доступ до Wi-Fi, індивідуальне харчування, обслуговування номерів, оренду автомобілів. Окрему увагу приділяють харчуванню: багато готелів працюють за моделлю сніданок або напівпансіон, рідше — «все включено». З огляду на це, туристи часто обирають комбінований тип харчування: сніданок у готелі та вечеря в місцевому ресторані або таверні, де можна скуштувати страви національної кухні.

Нижче представлено таблицю (таблиця 3.2), яка демонструє приклади готелів різного класу, їхнє розташування, тип харчування та зірковість, що дозволяє оцінити різноманітність готельної пропозиції в Албанії. [13]

Таблиця 3.2

Готельна база Албанії (вибрані об'єкти)

Назва готелю	Курорт	Харчування	Кількість зірок	Кількість номерів
Hotel Mediterrane	Дуррес	Сніданок	★★★★	100
Bougainville Bay Resort	Саранда	Напівпансіон	★★★★	140
Hotel Mucobega 2	Саранда	Сніданок	★★★	45
Vila Kasmil	Ксаміль	Без харчування	★★	20
Regina Blu Resort	Вльора	Все включено	★★★★	120

Hotel Alpin Llogara	Логара	Сніданок	★★★	30
Harmony Hotel	Саранда	Сніданок	★★★★	35
Mak Albania Hotel	Тирана	Сніданок	★★★★★	150
Hotel Colosseo	Шкодер	Сніданок	★★★★	75
Royal G Hotel & Spa	Дуррес	Все включено	★★★★	180
Hotel Liro	Вльора	Сніданок	★★★	55
Green Coast Resort	Паласа	Апарт / самот.	★★★★	200+ вілл
Hotel Mira Mare	Ксаміль	Сніданок	★★★	40

Останні роки демонструють стійку позитивну динаміку розвитку готельної індустрії Албанії. За даними Міністерства туризму та навколишнього середовища Республіки Албанія, у 2023 році в країні діяло понад 1800 офіційно зареєстрованих готельних об'єктів, що на 15% більше порівняно з 2019 роком — періодом до пандемії COVID-19. Такий приріст пояснюється зростаючим міжнародним інтересом до Албанії як до нового туристичного напрямку з конкурентоспроможною ціною, сприятливим кліматом та привабливою природною спадщиною.

У структурі готельного фонду переважають малі та середні готелі — переважно сімейного типу, які мають до 50 номерів. Більшість таких закладів функціонує сезонно, здебільшого з травня по жовтень. У південних регіонах країни, таких як Вльора, Саранда, Ксаміль, сформувалися мікроринки апартаментного типу, де об'єкти не завжди мають офіційну сертифікацію, однак відповідають вимогам сучасного туриста: наявність кондиціонування,

Wi-Fi, побутової техніки, доступ до пляжу.

Водночас, спостерігається поступове формування сегменту готелів класу люкс. Вони зосереджені переважно в столиці — Тирані — та у найбільш відвідуваних курортних містах. Залучення міжнародних брендів, таких як Radisson, Melia, Hilton, свідчить про зростання інвестиційної привабливості албанського туристичного сектору. Іноземні інвестори, особливо з країн ЄС, активно долучаються до будівництва та управління новими готелями, що дозволяє впроваджувати європейські стандарти сервісу.

Сучасна готельна база Албанії також адаптується до вимог інклюзивності та доступності. Зростає кількість об'єктів, обладнаних для осіб з інвалідністю, зокрема у сегменті новозбудованих курортних готелів. Крім того, активно впроваджуються цифрові рішення — електронна реєстрація, безконтактна оплата, мобільні додатки для управління бронюванням та сервісами готелю, що відповідає загальноєвропейському тренду діджиталізації індустрії гостинності.

Особливу увагу варто звернути на зростаючу популярність концепції *slow travel*, яка впливає на структуру попиту. Туристи дедалі частіше віддають перевагу тривалому перебуванню в одному регіоні, відпочинку в бутик-готелях та апартаментах, що дозволяє глибше пізнати культуру й традиції місцевої громади. Відтак, зростає роль готельних об'єктів, орієнтованих на культурно-пізнавальний, гастрономічний та еко-туризм.

Прогнозується, що у найближчі 5 років готельна база Албанії продовжить еволюцію у напрямку диверсифікації, професіоналізації сервісу та екологічної відповідальності. Уряд країни, в рамках реалізації Національної стратегії розвитку туризму до 2030 року, визначив пріоритетом підтримку сталого готельного бізнесу шляхом податкових пільг, стимулювання зеленого будівництва та розвитку кластерів у віддалених регіонах.

Таким чином, готельна база Албанії не лише забезпечує сучасні

потреби туристів, а й виступає потужним чинником соціально-економічного розвитку регіонів. Її подальше зростання є необхідною умовою для закріплення позитивного іміджу країни на міжнародному туристичному ринку.

РОЗДІЛ IV.

ПРОПОЗИЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ТУРОПЕРАТОРІВ ПО АЛБАНІЇ

4.1. Пропозиції екскурсійних турів

У зв'язку з поступовим зростанням зацікавлення українських туристів до нетипових і нових напрямків, Албанія посіла особливе місце серед пропозицій українських туроператорів. Щороку розширюється асортимент екскурсійних програм, що включають не лише пляжний відпочинок, а й знайомство з культурною спадщиною, архітектурними пам'ятками, природними ландшафтами та місцевим способом життя. Туроператори адаптують тури для різних цільових аудиторій — сімей з дітьми, молоді, поціновувачів історії, гастротуристів, мандрівників літнього та міжсезонного періоду.

Найбільш поширеними є комбіновані тури, які поєднують відпочинок на морському узбережжі з кількома екскурсіями по найближчих культурно-історичних об'єктах. Як правило, у таких пакетах передбачено проживання в готелях 3–4 зірки, сніданки, трансфери, послуги гіда, іноді авіапереліт. Такі тури охоплюють найпопулярніші туристичні локації – Саранду, Бутрінт, Берат, Гірокастру, Вльору, Ксаміль, Тирану. [31]

Значну частину екскурсійних продуктів формують тижневі тури з насиченою програмою: вони зазвичай охоплюють 3–5 міст, забезпечують щоденні виїзди на оглядові або тематичні екскурсії — архітектурні, природничі, гастрономічні або етнографічні. Такі тури пропонуються автобусними маршрутами з виїздом з України або авіаперельотом до Тирані чи Подгориці (Чорногорія) з подальшим трансфером до Албанії.

Також набувають популярності одноденні екскурсії, які туристи замовляють уже на місці через представників туроператора в готелі. Серед таких найбільш затребувані — «Античний Бутрінт», «Круя – місто Скендербега», «Синє око та монастирі», «Фортеці Півдня», «Винний

маршрут у Вльорі», «Озеро Коман – круїз».

У таблиці нижче (таблиця 4.1) наведено приклади екскурсійних турів, які пропонують українські туроператори у 2024–2025 роках.

Таблиця 4.1

Огляд екскурсійних турів по Албанії, що пропонуються українськими туроператорами

Назва туру	Туроператор	Тривалість	Формат	Основні об'єкти / маршрути
Албанська Рив'єра + Бутрінт	Join UP!	7 днів	Авіа + готель + екскурсії	Саранда, Ксаміль, Бутрінт, Блакитне Око
Балканський калейдоскоп	TPG	10 днів	Автобусний тур	Албанія + Чорногорія + Боснія + Хорватія
Гірокастра та Берат — два міста ЮНЕСКО	Avant Tour	1 день	Одноденна екскурсія	Виїзд із Саранди, огляд старого міста, музеїв
Антична Албанія	Coral Travel	8 днів	Авіатур	Тирана, Аполонія, Бутрінт, Дуррес, Шкодер
Албанія від моря до гір	Adriatic Travel	9 днів	Комбінований	Вльора, Логара, Вальбона, Шкодер

Історичні скарби Албанії	Mouzenidis Travel	6 днів	Авіа / автобус	Тирана, Круя, Берат, Ельбасан, Ардениці
Пляж + екскурсії (комбо)	Pegas Touristik	7 – 10 днів	Курорт + виїзди	Відпочинок у Ксамілю + 3 виїзди: Бутрінт, фортеці, Саранда

Зазначені тури користуються попитом завдяки широкому покриттю ключових локацій, зручній логістиці, адаптованій програмі для українського туриста та супроводу україномовних гідів. Усі великі туроператори, зокрема Join UP!, TPG, Coral, Mouzenidis Travel, Pegas Touristik, пропонують як індивідуальні, так і групові тури, з можливістю гнучкого вибору дати вильоту або виїзду, тривалості, готелю та додаткових послуг. [37]

Екскурсійний туризм в Албанії демонструє стабільний ріст, зокрема у зв'язку з тим, що країна має велику кількість об'єктів світового значення, доступних за короткий проміжок часу. Малі відстані між містами, хороші дороги та різноманітність тематичних напрямів — історичних, природних, культурних — дають змогу оптимізувати програми, роблячи тур насиченим, але не виснажливим.

4.2. Пропозиції готельної бази та транспорту

Українські туроператори активно працюють з напрямком Албанії, адаптуючи свої пропозиції під різні категорії туристів — від бюджетних до преміум-сегменту. Готельна база, яку вони пропонують, охоплює найпопулярніші курорти країни, серед яких: Дуррес, Вльора, Саранда, Ксаміль, Шенджин, Хімара, Дермі. Туроператори включають у свої пакети як класичні готелі категорії 3–5 зірок, так і апартаменти, вілли, бутик-готелі,

що дозволяє туристу обрати оптимальний варіант за ціною, рівнем комфорту й розташуванням.

Особливість ринку полягає в тому, що готельна база, яку реалізують українські оператори, орієнтована насамперед на узбережжя Адріатичного й Іонічного морів. Найчастіше в пакетах представлено готелі, що працюють за системою «сніданок» або «напівпансіон», що дозволяє туристам самостійно планувати вечерю, відкривати місцеву гастрономію і водночас економити. Рідше зустрічаються готелі формату «все включено», однак останніми роками їх кількість зростає, зокрема у Вльорі й Саранді. [30]

Найпопулярніші серед українських операторів готелі — це Hotel Mediterrane (Дупрес), Bougainville Bay Resort (Саранда), Regina Blu Resort (Вльора), Hotel Liro, Deluxe Sea View Ksamil, Grand Blue Fafa Resort тощо. Частина турів пропонує гнучкий вибір готелю за категорією, розташуванням та рівнем сервісу. Туристу надається можливість забронювати номер з видом на море, з балконом, міні-кухнею або власною терасою.

Що стосується транспортного забезпечення, то туроператори використовують два основних варіанти: авіатур та автобусний тур.

Трансфери під авіавильоти організовуються з Києва, Львова та інших великих міст до аеропортів сусідніх країн. Основними перевізниками виступають SkyUp Airlines, Wizz Air, Ryanair, Air Albania, Azur Air. Авіапереліт займає в середньому 1,5–2,5 години, залежно від точки вильоту. Пакетні тури з авіаперельотом найпопулярніші серед туристів, які цінують комфорт і час.

Автобусні тури — альтернатива для туристів, які хочуть побачити кілька країн Балкан, подорожуючи наземним транспортом. Вийзди організовуються зі Львова, Чернівців, Івано-Франківська, Києва. Маршрути проходять через Угорщину, Сербію або Румунію, Чорногорію, і тривають зазвичай від 2 до 3 днів у дорозі в один бік. Автобусні тури дешевші, часто включають екскурсійну програму, зупинки в інших містах та країнах.

Нижче подано порівняльну таблицю (таблиця 4.2) пропозицій

туроператорів по Албанії за основними критеріями.

Таблиця 4.2

Пропозиції українських туроператорів щодо турів до Албанії

Туроператор	Пакетні тури	Готелі	Авіаквитки	Автобусні тури
TPG	+	+	—	+
Adriatic Travel	+	+	—	+
Aventour	+	+	—	+
TurUA	+	+	—	+
Tango Travel	+	+	—	+
Акорд-тур	+	+	—	+
Бомба-тур	+	+	—	+
Fortuna Travel	+	+	—	+
ALF Travel	+	+	—	+

Транспортна система, яка забезпечує доступ до Албанії, стає з кожним роком ефективнішою. Туроператори домовляються з перевізниками про чартерні рейси у високий сезон, зокрема в липні-серпні. Водночас активізується пропозиція автобусних турів, особливо з західних областей України. Туристи мають можливість обрати варіант подорожі залежно від тривалості відпустки, бюджету, особистих вподобань. [30]

Продовжуючи аналіз пропозицій готельної бази та транспорту, слід звернути увагу на логістику трансферів усередині самої Албанії, яка є важливим елементом туристичної послуги. Після прибуття до країни туристи можуть скористатися організованими трансферами, що включені до пакетів більшості туроператорів. Це дозволяє забезпечити безпечне, зручне та швидке переміщення з аеропорту Тирани або інших точок прибуття до

курортів узбережжя. Туристичні компанії співпрацюють із місцевими перевізниками, які забезпечують трансфери автобусами, мінівенами або приватними авто — залежно від обраного туру чи класу готелю.

У пік туристичного сезону (липень – серпень) організовуються регулярні автобусні виїзди з України. Географія автобусного туризму охоплює переважно західну та центральну частини України — Львів, Чернівці, Івано-Франківськ, Тернопіль, Луцьк, Хмельницький. Виїзд здійснюється через Угорщину, Сербію, Чорногорію або Румунію, з фінальною зупинкою в одному з албанських курортів. Така подорож зазвичай триває 24–36 годин, але включає зупинки, ночівлі в транзитних містах, що додає до маршруту екскурсійний елемент.

Для оцінки пропозицій у сфері транспортного обслуговування надається таблиця 4.3.

Таблиця 4.3

Пропозиції транспортних перевезень до Албанії з України (автобус/авіа)

Туроператор / Перевізник	Звідки організовується виїзд	Місце призначення
TPG	Львів, Івано- Франківськ	Дуррес, Вльора
Adriatic Travel	Київ, Чернівці, Львів	Вльора, Саранда
Aventour	Івано-Франківськ, Тернопіль	Ксаміль, Саранда
Tango Travel	Львів, Ужгород, Івано-Франківськ	Вльора, Ксаміль
Акорд-тур	Львів, Стрий, Мукачево	Саранда, Тирана

Бомба-тур	Хмельницький, Вінниця	Дуррес, Вльора
Fortuna Travel	Коломия, Чернівці	Саранда, Шенджин
ALF Travel	Київ, Житомир, Рівне	Вльора, Хімара

Оператори надають можливість бронювання як повного пакету (переліт, трансфер, готель), так і окремих складових туру. Це дозволяє туристам комбінувати маршрут і самостійно планувати подорож, обираючи найзручніший і найвигідніший варіант транспортування. [15]

Узагальнюючи, слід зазначити, що туристичні компанії з України демонструють гнучкість у формуванні пропозицій для відпочинку в Албанії. Турист може обрати тур, що відповідає його бюджету, логістиці та індивідуальним вподобанням, будь то авіапереліт з Тираною, автобусна поїздка через Балкани чи індивідуальний трансфер з іншої країни. Усе це значно підвищує доступність Албанії як туристичного напрямку для українського ринку. [46]

Ринок туристичних продуктів, що пропонують українські туроператори до Албанії, демонструє поступову структуризацію та розширення асортименту. Після 2020 року Албанія почала активно включатися до літніх каталогів більшості великих українських туроператорів як повноцінний морський напрям із можливістю поєднання пляжного, екскурсійного та активного відпочинку. Сьогодні тури до Албанії охоплюють не лише стандартний набір «авіапереліт + готель», а й різноманітні пакети з індивідуальним трансфером, екскурсійним супроводом, медичним страхуванням, організацією харчування та додаткових послуг. Туроператори формують свої продукти на основі популярних запитів — це передусім літній морський відпочинок на Адріатичному та Іонічному узбережжях, а також екскурсійні програми по найвідоміших містах Албанії: Тирана, Бутрінт, Берат, Гірокастра, Шкодер. У вартість багатьох пакетів включено не лише

переліт і проживання, а й кілька екскурсій, трансфер і страхування. У сегменті автобусного туризму активно розвиваються комбіновані маршрути, що охоплюють одразу кілька балканських країн. [54]

Для зручного огляду й порівняння, нижче подано зведену таблицю (таблиця 4.4) готельної бази, що найчастіше фігурує у пропозиціях українських туроператорів у 2024–2025 роках. Картосхема з готелями наведена в додатках (Додаток Г).

Таблиця 4.4

Готелі Албанії у пропозиціях українських туроператорів (вибірка)

Назва готелю	Курорт	Харчування	Зірки	Кількість номерів
Bougainville Bay Resort	Саранда	Напівпансіон	★★★★	140
Regina Blu Resort	Вльора	Все включено	★★★★	120
Grand Blue Fafa	Ґолем	Все включено	★★★★	220
Vila Kasmil	Ксаміль	Без харчування	★★	20
Green Coast Resort	Дермі	Апартаменти	★★★★	200
Hotel Liro	Вльора	Напівпансіон	★★★★	45
Diamond Hill Hotel	Вльора	Сніданок	★★★★	60
Hotel Butrinti	Саранда	Все включено	★★★★★	110
Elite Hotel	Ксаміль	Сніданок	★★★	25
Hotel Sanremo	Вльора	Сніданок	★★★	30

Hotel Vila Blu	Хімара	Без харчування	★★★	15
Hotel Apollon	Саранда	Сніданок	★★★★	55

У більшості випадків туроператори забезпечують проживання у готелях із перевіреним рівнем сервісу, які мають високі рейтинги на туристичних платформах. Частина операторів пропонує гнучку систему знижок при бронюванні заздалегідь або спеціальні пакети для молодят, родин із дітьми, студентських груп. [57]

Інформація про готелі зазвичай супроводжується фотографіями, відеооглядами, відгуками туристів, які раніше вже відпочивали у відповідному регіоні. Це дозволяє клієнтам приймати обґрунтоване рішення й формує довіру до туроператора. Додатково в багатьох пакетах пропонуються бонуси: безкоштовна екскурсія, дегустація вина, вечір у національному ресторані або індивідуальна фотосесія.

Українські туроператори забезпечують різноманітну, конкурентоспроможну й гнучку пропозицію турів до Албанії, яка включає якісну готельну базу, ефективну логістику та широкий вибір супутніх послуг. Туристичний продукт формується з урахуванням сучасних потреб клієнта — з акцентом на комфорт, доступність, індивідуальний підхід та змістовний відпочинок.

4.3. Аналіз туристичних продуктів українських туроператорів по Албанії

Останнє десятиліття позначено суттєвими трансформаціями в структурі попиту на міжнародні туристичні продукти серед українських громадян. У цьому контексті Албанія поступово трансформується з маловідомого туристичного напрямку в один із перспективних напрямів літнього пляжного, екскурсійного та рекреаційного туризму. Враховуючи це, все більше

українських туроператорів включають туристичні продукти по Албанії до свого асортименту. Аналіз пропозицій таких компаній дозволяє визначити основні тенденції, підходи до формування турів, особливості ціноутворення, логістику, спектр послуг та рівень адаптації продукту до очікувань і потреб вітчизняного туриста. [40]

Доставка туристів до Албанії з України наразі можлива лише наземним транспортом — автобусами, або авіаперельотами з аеропортів сусідніх країн.

Туроператори, як-от ALF, Adriatic Travel, Atlant Tour та інші, регулярно організовують чартерні та регулярні автобусні рейси з Києва, Львова, Житомира, Мукачєвого, Рівного та інших міст. Маршрути проходять через декілька європейських країн, включно з Румунією та Чорногорією, як правило, через Подгорицю, де туристів зустрічають місцеві партнери та доставляють до курортів.

Комфорт і оснащення автобусів відповідають стандартам: зручні сидіння, USB-зарядки, туалет, клімат-контроль, Wi-Fi тощо. Тривалість поїздки — близько 39–43 годин, залежно від пункту відправлення, зупинок і черг на кордонах. Вартість поїздки в обидва боки стартує від 220 €. [55]

Українські туристи для зручності можуть дістатись до Албанії авіаційним сполученням із сусідніх країн — Польщі, Румунії, Угорщини, Молдови. Наприклад, можливий варіант: автобус до Бухареста або Кишинєва, а звідти — авіарейс до Тирани. Такі маршрути реалізовані популярними low-cost перевізниками: Wizz Air, Ryanair, LOT.

Структура туристичних продуктів:

Пакетний тур до Албанії сьогодні зазвичай формується на основі автобусного маршруту, що забезпечує доставку туристів до країни, та включає:

- Трансфер від пункту прибуття до готелю;
- Проживання в готелях категорій 3*–4*, іноді 5*;
- Страховий стандарт (медична страховка);
- Опціонально – харчування: ВВ, НВ або АІ;

- Опційні екскурсії, які проводяться місцевими гідами;

Пляжна складова залишається домінуючою. Курорти Саранда, Дуррес, Вльора, Ксаміль, Хімара — основа продукту, доповнена екскурсіями до Тирані, археологічних об'єктів і національних парків. Цей підхід поєднує відпочинок і культурний компонент, що приваблює сім'ї, молодь і поодиноких мандрівників середнього достатку. [34]

За результатами опитувань та оцінок Booking, TripAdvisor тощо, загальний рівень сервісу описується як достатній. Готелі забезпечують чистоту й мінімальні стандарти комфорту, а туроператорська підтримка з боку місцевих партнерів оцінюється позитивно.

Українські туроператори представляють Албанію як «недооцінений напрямок», підкреслюючи баланс ціни та якості, а також ексклюзивність курортів, які ще не стали масовими на українському ринку. Медійний контент, соціальні мережі, блоги, фотозвіти — стандартні елементи, що формують імідж та підвищують попит. [44]

Проблеми та шляхи адаптації:

- логістична складність: довгий автобусний маршрут, залежність від інфраструктури прикордонних служб, можливі затримки
- сервісні ризики: нестача україномовних гідів, обмежені можливості щодо екскурсій у міжсезоння;
- маркетингова проблема: низька впізнаваність Албанії, що потребує накопичення позитивних відгуків.

Проте ці виклики одночасно відкривають можливості:

- розвиток нових логістичних форматів;
- інвестиції у партнерство з локальними надавачами послуг, що підвищує якість продукту;
- адаптація інформаційного потоку, орієнтованого на українську аудиторію. [51]

Українські туроператори створили конкурентоспроможний туристичний продукт до Албанії, який враховує актуальні логістичні

виклики та адаптується до потреб споживача. Висока гнучкість, диверсифікація пропозиції та стратегічне позиціювання допомагають інтегрувати цей напрямок до ключових сезонних пропозицій. Проте якісне посилення логістики, інформаційного сервісу і маркетингового компоненту потребує подальшої уваги та інвестицій. У середньостроковій перспективі Албанія може стати стабільним напрямом як для туристів, так і для українських туроператорів, якщо буде розвиватися у стратегічному партнерстві та з урахуванням цінових і сервісних викликів.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження було всебічно розглянуто туристичний потенціал Албанії та проаналізовано пропозиції українських туроператорів щодо цього напрямку. На основі зібраного матеріалу можна зробити низку узагальнень і висновків, які підтверджують перспективність Албанії як нового туристичного напрямку для українського ринку.

Албанія має вагомий рекреаційно-туристичний потенціал, що формується як природними, так і історико-культурними ресурсами. Унікальне поєднання двох морських узбереж, гірських масивів, національних парків, озер, карстових джерел і сприятливого клімату створює умови для розвитку різних видів туризму: пляжного, екологічного, історико-культурного, гастрономічного, пригодницького, релігійного та оздоровчого. Природні ресурси Албанії є практично невичерпними, причому велика їх частина залишається маловикористаною, що відкриває широкі можливості для інноваційних туристичних проєктів.

Історико-культурні ресурси, зокрема архітектурна спадщина, археологічні пам'ятки, музеї, монастирі, традиційні села, а також сучасна готельно-ресторанна та транспортна інфраструктура, активно розвиваються, підвищуючи привабливість країни на міжнародному туристичному ринку. Туристична політика уряду Албанії спрямована на сталий розвиток галузі, покращення сервісу та міжнародне позиціонування країни як безпечного, доступного й гостинного напрямку.

Аналіз морських курортів засвідчив, що вони є головною рушійною силою туристичного потоку. Дуррес, Вльора, Саранда, Ксаміль, Хімара, Дермі та Шенджин — це курорти, які вже мають сформовану інфраструктуру, розвинену готельну базу та здатні приймати туристів з різним бюджетом.

Збільшення кількості готелів, модернізація доріг і відкриття нових аеропортів роблять подорожі до Албанії зручнішими та комфортнішими.

Український туристичний ринок активно реагує на попит на цей напрям. Провідні туроператори, зокрема Join UP!, Coral Travel, TPG, Pegas Touristik, Mouzenidis Travel, Aventour, TurUA та Adriatic Travel, включають Албанію до своїх літніх каталогів, пропонуючи повноцінні пакетні тури з авіа- або автобусним трансфером, готельним розміщенням і екскурсійним супроводом. Найбільш популярними є морські тури з екскурсійними виїздами до культурних центрів країни. Гнучкість у формуванні програм, доступність цін, розмаїття турів за тривалістю та рівнем комфорту дозволяють задовольнити широке коло споживачів.

Готельна база, яку пропонують українські туроператори, охоплює понад 30 найменувань у різних регіонах Албанії, що підтверджує глибину і системність роботи з цим напрямом. Готелі, апартаменти, вілли та гостьові будинки пропонують варіанти для туристів із різними запитами — від економного до преміального відпочинку. Транспортна логістика постійно вдосконалюється, з'являються нові чартерні програми, автобусні маршрути та трансфери.

У підсумку можна стверджувати, що Албанія — це перспективний туристичний напрямок, який розвивається та займає гідне місце на карті туристичних пріоритетів українців. Враховуючи стабільне зростання зацікавленості до цього ринку, наявність якісної готельної інфраструктури, природно-культурного багатства та підтримки з боку уряду, Албанія має всі передумови для подальшого інтегрування у структуру європейського туризму та посилення своїх позицій у пропозиціях українських туроператорів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Albanian Institute of Statistics (INSTAT). Tourism Statistics 2023 [Електронний ресурс, переклад українською]. – Режим доступу: <https://instat.gov.al>
2. AlbaniaTourism.info. Туризм в Албанії: факти, локації, події [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://albaniatourism.info>
3. Booking.com. Відгуки та рейтинги готелів Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.booking.com>
4. GoEuro Україна. Порівняння маршрутів до Албанії: літаки, автобуси, авто [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goeuro.com.ua>
5. Kolesa Group. Авіа та автобусні перевезення до Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kolesa.ua>
6. Mouzenidis Travel Україна. Туристичні продукти по Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mouzenidis.ua>
7. SkyUp Airlines. Офіційний розклад рейсів на 2024 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://skyup.aero>
8. Travel Professional Group. Каталог турів на сезон 2024–2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tpg.ua/albania>
9. TripMyDream. Як дістатися до Албанії з України – маршрути, ціни, поради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tripmydream.ua>
10. UNDP Albania. Sustainable Tourism in Albania – Trends and Challenges [Електронний ресурс, переклад українською]. – Режим доступу: <https://www.undp.org/albania>
11. UNWTO. International Tourism Highlights, 2023 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unwto.org>
12. Visit Saranda. Інформаційний путівник по курортах Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://visitsaranda.net>
13. Адріатик Тревел. Автобусні тури до Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://adriatic-travel.com.ua>

14. Асоціація лідерів туристичного бізнесу України (АЛТУ). Аналітика попиту на Албанію серед українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ult.org.ua>
15. Білик, Н. І. Основи туристичного краєзнавства: навч. посіб. / Н. І. Білик. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. – 288 с.
16. Всеукраїнська асоціація туроператорів. Рейтинг літніх напрямків для українських туристів – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uatour.org.ua>
17. ГеоГраф. Освітній портал з географії туризму: Балкани, Албанія, Чорногорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://geo-graph.com.ua>
18. Географія туризму / за ред. І. І. Смирнова. – Харків: Фоліо, 2022. – 348 с.
19. Громадське радіо. Туризм як дипломатія: як Албанія будує імідж для українського мандрівника [Аудіоматеріал, текстова версія]. – Режим доступу: <https://hromadske.radio>
20. Державна авіаційна служба України. Звіт щодо авіаційного сполучення з країнами Балканського регіону (2023) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://avia.gov.ua>
21. Державне агентство розвитку туризму України. Туристична статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tourism.gov.ua>
22. Економічна правда. Албанія – недооцінений туристичний напрям для українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua>
23. Звіт Державної служби статистики України. Експорт туристичних послуг за країнами – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrstat.gov.ua>
24. Інформаційний ресурс "Туризм і Регіони". Аналіз туристичного потенціалу Балканського півострова / О. І. Діденко // Туризм і Регіони. – 2023. – № 2. – С. 42–49.

25. ІнфоТуризм. Авіа і автобусні перевезення на Балкани – сезонний огляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://infotourism.com.ua>
26. Київський національний торговельно-економічний університет. Маркетингова оцінка туристичних продуктів на прикладі Албанії / курсова аналітика кафедри маркетингу, 2023.
27. Книш, І. М. Туризм: теорія, методологія, практика: навч. посіб. / І. М. Книш. – Київ: Академвидав, 2021. – 374 с.
28. Ковальова, О. С. Туристичні ресурси світу: навчальний посібник / О. С. Ковальова. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 312 с.
29. Козяр, М. І. Регіональний туризм: теорія і практика: навч. посібник / М. І. Козяр, Л. І. Козяр. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 280 с.
30. Кравців, В. С. Стратегія розвитку рекреаційно-туристичних зон: регіональний підхід / В. С. Кравців, Ю. В. Гринюк. – Львів: ІРД НАН України, 2020. – 210 с.
31. Мальська, М. П. Міжнародний туризм: економіка і бізнес: навч. посіб. / М. П. Мальська, І. В. Захарчин. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. – 386 с.
32. Національний туристичний портал України. Нові напрямки для відпочинку: Албанія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://discover.ua>
33. Новий туризм. Огляд ринку турів до Албанії – звіт галузевої аналітики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://newtourism.in.ua>
34. Офіційна сторінка Посольства Республіки Албанія в Україні. Туризм і інвестиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ambasadat.gov.al/ukraine>
35. Офіційний сайт Coral Travel Україна. Тури до Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://coraltravel.ua>
36. Офіційний сайт туристичної компанії "Феєрія мандрів". Авторські тури до Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://feeriya.ua>

37. Офіційний сайт туроператора Join UP! Пропозиції по Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://joinup.ua>

38. Офіційний сайт туроператора TPG. Албанія – туристичні програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tpg.ua>

39. Пешко, А. В. Туризм і готельне господарство: сучасні тенденції розвитку: навч. посіб. / А. В. Пешко. – Київ: КНЕУ, 2021. – 294 с.

40. Портал "Visit Albania". Albania official travel guide [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://albania.al>

41. Портал Avianews. Прямі чартери до Албанії: нові рейси з України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://avianews.com>

42. Процик, І. О. Особливості розвитку туристичного ринку в країнах Південної Європи / І. О. Процик // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2023. – Вип. 70. – С. 84–89.

43. Регіональна газета «Карпати туристичні». Балкани для українця: як змінюється попит на Албанію // Карпати туристичні. – 2023. – № 3. – С. 9–13.

44. Руденко, Л. Г. Географія світового туризму: навчальний посібник / Л. Г. Руденко. – Чернівці: Книги – XXI, 2021. – 260 с.

45. Сайт "Європейський туризм". Екотуризм і культурна спадщина Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://europetourism.com.ua>

46. Сайт компанії «Нова Європа Тревел». Автобусні тури до Албанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://novaeuropa.com.ua>

47. Сайт Міністерства туризму та охорони навколишнього середовища Республіки Албанія. Статистика та політика розвитку туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://turizmi.gov.al>

48. Середюк, Н. С. Економіко-географічні особливості розвитку туризму в країнах Південно-Східної Європи / Н. С. Середюк // Науковий вісник УжНУ. Серія: Економіка. – 2022. – Вип. 3(53). – С. 76–81.

49. Сич, Р. М. Туризм як чинник розвитку економіки регіонів:

монографія / Р. М. Сич. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2021. – 192 с.

50. Сікан, Н. В. Розвиток інфраструктури туризму в умовах трансформації регіональної економіки / Н. В. Сікан // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2023. – Вип. 80. – С. 55–60.

51. Туристична газета "Україна подорожує". Албанія – новий гравець на українському туристичному ринку // Україна подорожує. – 2023. – № 7. – С. 12–15.

52. Турінформ Закарпаття. Албанія: новий напрямок для українських туристів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tourinform.org.ua>

53. УжНУ. Кафедра міжнародних економічних відносин. Аналітична записка щодо туризму в Албанії / кафедральний аналітичний звіт, 2023.

54. Українська правда. Життя. Країни, які відкриваються для туризму українцям – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua>

55. Український туристичний портал "НавколоСвіту". Албанія – бюджетний рай на Іонічному морі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://navkolosvitu.ua>

56. Укрінформ. Туризм в Албанії: як країна перетворюється на морську перлину Балкан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua>

57. Федорченко, В. К. Розвиток туризму в країнах Південно-Східної Європи: виклики та перспективи / В. К. Федорченко // Туризм і готельне господарство. – 2022. – № 4(62). – С. 33–39.

58. Фінансовий портал "Мінфін". Вартість авіа- і автобусних квитків до Албанії в сезоні 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua>

59. Цифровий довідник туристичних локацій Європи. Албанія: курорти, маршрути, поради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tripplanner.in.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. 1. Джерело «Блакитне око». Джерело:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BB%D0%B0%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%BD%D0%B5_%D0%BE%D0%BA%D0%BE_%28%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB%D0%BE,%D0%90%D0%BB%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F%29

Рис. 2. Національний парк Логара. Джерело:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0%>

Рис. 1. Античне місто Бутрінт. Джерело:

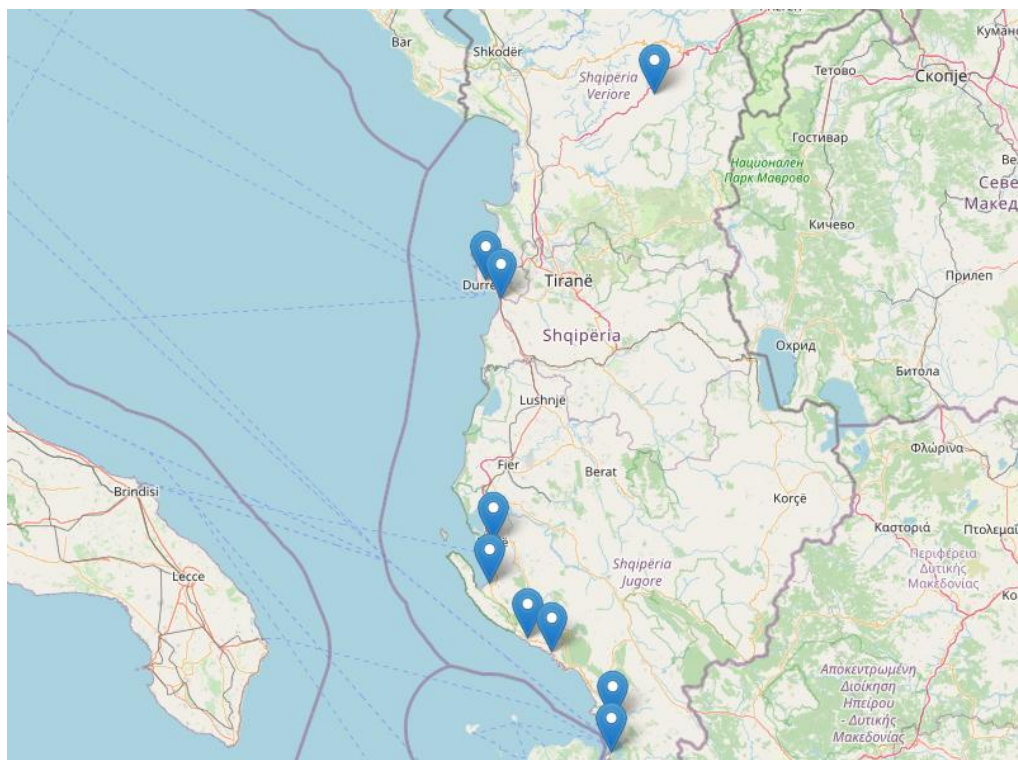
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%83%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%82%D1%96>

Рис. 2. Мечеть Ет'Хем-Бей. Джерело:

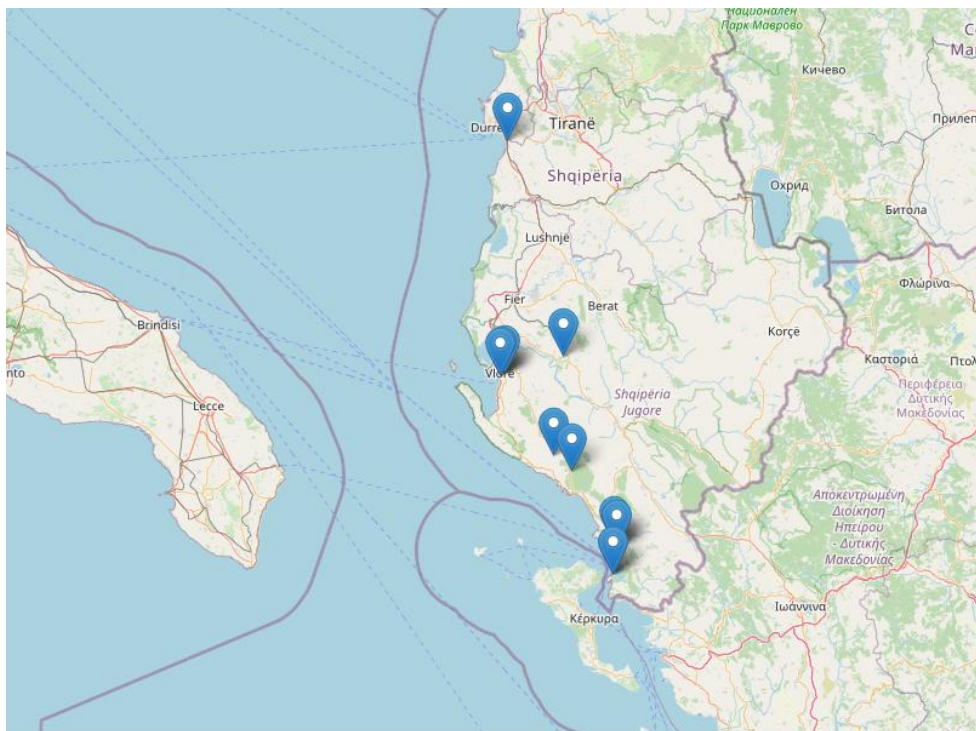
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%87%D0%B5%D1%82%D1%8C_%D0%95%D1%82%D0%B5%D0%BC_%D0%91%D0%B5%D1%8F

Додаток В

Картосхема 1. Морські курорти Албанії

Додаток Г

Картосхема 1. Готелі Албанії, що пропонують українські туроператори